De pace conſtantie

compoſita inter Fredericum impa/torem et filiũ eius henricum et q̃ſdã nobiles almanie ex vna pte et ciuitates ſocietatis lõbardie marchie at/q̃ romagie.

Quia imp̄ator Fredericus in titulo ſ̄ de pace tenenda et de pace iuramẽto firmanda poſtq̃ fecit pacẽ et cõcordiaz cũ ciuitatib⁹ lõbardie ſtatuit q̃liter ipa pax inter ipm principẽ et ciuitates pre/dictas. et inter ciuitates et ſbiectos im/perij inter ſe debeat obſeruari et iura/mento firmari. vex q̃ dubitari poſſet q̃/lis erat illa pax ſeu cõcordia. et q̃d in ſe cõtineat. Ideo ĩpator de eadẽ pace quã in ciuitate conſtãtienſi fecit quãdã edi/dit ſolẽnem cõſtitutionẽ q̃ huic ſolet de/cime collationi inſeri. Idcirco ponitur hic rubrica de pace cõſtãtie. i. de pace fa/cta in cõſtãtia ciuitate inter fredericuz imp̄atorẽ ⁊c. Et quia rara eſt hec cõſti/tutio eã ponã de v̄bo ad v̄bũ. nihilomĩ/nus eãdẽ ꝑut potero collectis notulis exponẽdo Sane cũ tota cõſtitutio in ſe cõtineat illud q̃d imp̄ator p̄dictis ciui/tatib⁹ ꝑ ipaz cõceſſit cõſtitutionẽ quid ve ciuitates ĩpatori ĩpendẽ. Et ad q̃d imp̄atori ſuis q̃ ſucceſſorib⁹ tenebunt̃ Hoc pro ſummario totius cõſtitutiõis ſufficere eſtimabo. vt tñ ad eius plenio/rem indaginẽ ꝑuenire valeamus totã cõſtitutionẽ in quiq̃ diuidã ptes p̄nci/pales lati⁹ q̃libz ptẽ ꝓſequendo clari⁹ et ſingulatim ſũmãdo. In p̄ma igit̃ po/nitur diuini noĩs inuocatio In ſcđa ex/ordiũ et pax facta lombardis In tertia cõſtitutio quã de hac pace edidit In q̃r/ta iſtã cõſtitutionẽ firmiter ſtatuit ob/ſeruandã In q̃nta ponit noĩa ciuitatum quibus facta eſt gr̃a et pax ꝑ p̄dictã cõ/ſtitutionẽ ab imp̄atore et quibus nõ et noĩa principũ et ciuitatũ qui cũ imp̄ato/re pacẽ receperũt et q̃ fuerũt de pte im/p̄atoris Scđa ps eſt ibi. Nos rhomano/rũ. Tertia eſt ibi Hanc igit̃ pacẽ Quar/ta eſt ibi. Noĩa vero ciuitatũ. Rurſus Tertia principalis ſubdiuidi p̄t in plu/res ptes ſm q̃ plura ponit dicta q̃ ꝑ ꝗ infra diſtinguunt̃. Sequit̃ g̃ tex. prime ptis.

In noĩe ſancte ⁊ in/

diuidue trinitatis Frederic⁹ diuina fauente gr̃a rhomanoꝝ imp̄ator au/guſt⁹ Et henricus ſextus eius filius rhomanoꝝ rex Auguſtus.

Quia imp̄ator frederic⁹ pacẽ ſuã lau/dabilẽ attribuit ſũme trinitati nõ tãq̃ ipẽ. ſed tãq̃ deus eã videt̃ facẽ ſm bal. hic facit ff. de adqui. poſſeſ. l. q̃d meo et nõ ſua vice ſed delegantis ſcz dei cuius vice fungit̃ Nã princeps eſt ordinari⁹ hoĩm et legatus ſiue proconſul dei vt ff de offi. ei⁹ cui man. eſt iuriſ. l. i. in fi. ⁊ in auc. de fi. inſtru. ꝗ quia g̃. ſm accur. q̃ ita eleganter notat in auc. de here. et fal. in rubca colla. i. ſm bal. hic. qui etiã ponit q̃re papa nõ preponit nomẽ domini in ſuis lr̃is. Sequit̃ tex. ſcđe ptis.

Imp̄ialis clementie manſueta ſe/renitas eã ſp in ſubditis ſuis diſpẽ/ſationẽ fauoris et gr̃e habere cõſue/uit vt q̃uis diſtricta ſeueritas exceſ/ſuz delicta debeat et poſſet corrige/re tñ magis ſtudeat ꝓpicia trãq̃llita/te pacis et pijs affectibus mie rho/manũ imperiũ regere et rebelliũ in/ſolentiã ad debita fidẽ et debite de/uotionis obſequiũ reuocare Ea pro/pter cognoſcat vniuerſitas fideliuz imperij tam p̄ñtis etatis q̃ ſucceſſu/re poſteritatis q̃ nos ſolita benigni/

tatis noſtre gratia ad fidē et deuoti onē lombardoꝝ qui aliquando nōs et imperiū noſtrū offenderant viſcera nobis innate pietatis apientes eos et ſocietatem ac fautores eoꝝ in plenitudinem gratie noſtre recepimus Offenſas et omnes culpas quibus ad indignationem nos prouocauerunt clementer eis remittentes. Eoſqꝫ propter fidelia deuotiōis ſue ſeruitia que nos ab eis credimꝰ recepturos in nūero dilectorū fideliū noſtroꝝ cōputādos cenſemꝰ. Pacem itaqꝫ noſtrā quā eis clemēter indultam cōceſſimus preſenti pagina iuſſimus ſubſcribi et auctoritatis nr̄e ſigillo cōmuniri cuius hic eſt tenor et ſeries.

Hic eſt ſecunda pars principalis huius conſtitutionis in qua impator fredericus ponit exordiēdo pacē et grām quas conceſſit lombardis ſocietatibus et fautoribus eorum offenſas et omnes culpas eis remittendo Ex hac ſcd̄a pte plura poſſunt colligi primo ꝙ impator debet eſſe manſuetus et clemens hoc probatur in tex. ibi manſueta ſerenitas concor. C. de offi.co.re. priua.l. vlti. que quidam manſuetudo ex humanitate deſcendit et merito principi ineſt. Cum nihil tam peculiare ſit impialis maieſtati. ꝙ humanitas. C. de dona. int̄ vi. et vx. l. fi. in fi. Quā quidē humanitatem clementiam manſuetudinem diſpenſationem fauorem et gratias ſolum ſubditis ſuis deuotis pollicetur vt hic probatur in tex. ibi eā ſp. in ſuditis ſuis non his quos vt hoſtes rebelles et barbaros iure proſequitur quos potius conuenit ſeuere punire et ꝓ hoc iuſticie terminos non excedit ſed potius iuſticia mediante ꝓcedit vt ſ̄ hic finitur lex. c. domino guerrā Ideoqꝫ ſubtili ingenio ē ab eis velut a barbaris pecunia extorquenda vt egeſtate laborent. ff. depone. l. bona fides. Et ꝙ cōtra rebelles p̄t ferocitas exerceri cū peccent eo ꝙ cōtra dn̄m ſuum bella exercent. C. de cōmer. et marica. l. ij. C. de loca. l. fi. viij. di. quo iure ꝶ bal. hic qui etiā colligit ex tex. ibi diſpēſationē ꝙ diſpenſatio dicit̄ ſeueritatis et exceſſuū mitigatio vel remiſſio. facit c. at ſi clerici. ex̄ de iudi. Iura tn̄ ciuilia raro diſpenſationē remittūt quia nō debent indulgentia crimina ſubleuari. C. de coharta. l. ſi apparitor li. xij. Et cōtra rebelles vel proditores nūqꝫ ſed debēt in ipis temeritatis ſue conatus opprimi C. de deſerto. l. i. et ij. li. xij. Et. C. de dela. l. fi. li. x. Item hoc ipo ꝙ ꝗs ꝑcat malo intelligit̄ nocere bono. in auc. de mā. prin. §. homicida. Et eis ſolis princeps ſecuritatē dare p̄t niſi ex cauſa iure expreſſa e. ti. §. ſꝫ neqꝫ hec. et notatur. ff. de publi. iudi. l. is qui reus Et nota tex. ibi Debitā fidē. ꝙ omnes tenent̄ principi quia vt deus eſt princps in celis. ſic impatorē vicariū ſuū et dn̄atorem in fide et veritate et iuſticia conſtituit in terris C. de ve. iure enu. l. ij. §. ſi quid igit̄ Preterea ſacra dicit ſcriptura oīs aīa ſit ſubdita pricipi et ducibꝰ ab eo miſſis. ex̄ de cēſi. c. oīs aīa Finaliter facit iſte tex. ſm bal. qui hoc notat ex tex. ꝙ ille dicit̄ receptus ad plenitudinē grē cui remittūtur culpe et recipit̄ ad fauores Item ꝙ iniurie principes et dn̄os ꝓuocant ad indignationē et ꝙ inter offendentem ⁊ offenſum preſumitur animi indignatio. vt hic latius ꝑ eū ¶ Quero circa textū ibi Et ſocietatē quid velit tex. ſignificare hic ꝑ hoc ꝟbū ſocietatem Solutio Dic ꝙ ligam ſiue confederationē tā factam ꝙ̄ fiendam vt. ī. e. §. Item ſocietatem In

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

hac aūt ſocietate nō cōtinet ferraria ꝙ nō fuit in concordia cū lombardis ſm odofre. ¶ Secundo quero circa tex. ibi Sigillo cōmuniri An in lege facienda opus ſit ſigillo principis dic ſm bal. hic ꝙ nō qui etiam dicit ꝙ contractus probat ꝑ ſigillū vbi deficit tabello vt notatur in. c. ij. de foro cōpe. in nouella li. vi. facit. C. qui teſta. fa. poſ. l. hac conſultiſſima. §. fi. ſubdit ꝙ ſigillum habet vim conſenſus et confirmationis vt notat C. de re. alie. non alie. li. ij. ꝑ accur. de fideiuſ. l. lucius de teſta. mi. l. tribunus. §. vlti. hoc procedit de ſigillo cū litteris quia ſine litteris mutus et incertus teſtis eſt ſigillum. vn̄ ꝑ ſolius ſigilli p̄ntationem non probatur cōmiſſio preſertim ſpecialis quia ſigillū eſt res inanimata vnde aliud eſt ſigillum alterius fidei cōmittere aliud in chartis appone ſm bal. hic. Sequitur tex. tertie ꝑtis.

Nos rhomanorum impator fredericus henricus rhomanorum rex concedimus vobis ciuitatib⁹ et ꝑſonis ſocietatis in ꝑpetuum videlꝫ vt in ipſa ciuitate omnia habeatis ſicut hactenus habuiſtis vel habetis Extra vero omnes conſuetudines ſine ꝯtradictiōe exerceatis quas ab antiquo exercuiſtis vel exercetis ſimiliter in fodro et nemoribus et paſcuis et pontibus aquis et molendinis ſicut ab antiquo habere conſueuiſtis vel habetis In exercitu in munitione ciuitatum in iuriſdictione tam in criminalibus cauſis ꝙ in pecuniarijs intus et extra. et in ceteris que ad commoditatem ſpectant ciuitatum:

In iſto. §. incipit tertia ꝑncipalis ꝑs huius conſtitutionis In qua impator vult iſtā pacem eſſe ꝑpetuā et ꝙ oīa iura iuriſdictiones et conſuetudines habeant et ſeruent in et extra ciuitates ꝓut ante et tp̄e huius conſtitutionis habuerūt hoc intendit vſqꝫ ad. §. volumus. ꝗ. e. In tex. ibi ꝑpetuū. i. q̄diu ſeruet fides. ff. loca. l. q̄ro. §. inter locatorē. Vel dic vſqꝫ ad p̄ntem mundi etatē ſine prefinitione tp̄is quia impator facit hāc pacem noīe ſedis non noīe ꝓprio tm̄ et imperiū nō moritur. ff. de le. ij. l. q̄d p̄cipi facit. c. ſi g̃tioſe de reſcrip. li. vi. et hoc ex ꝑte imperij. ſed ex ꝑte ciuitatū exponit in ꝑpetuū. i. vſqꝫ ad vitā ciūtatis Nā ciuitas mori p̄t ſi auc̄te ſuꝑioris dānet ad aratrū vt notat Inno. in. c. cū ex iniūcto de no. op. nū. Itē ſi pereat alluuiōe vel caſmate vt. ff. quib⁹ mo. vſuſ. amit. l. ſi ciuitati et quod notat in. c. nō p̄t de preben. li. vi. in nouella Itē ſi fuit ciuitas poſita in banno eternali impatoris vel in banno domini pape ſm hugl. et odofre. Nā cū ꝑdit ea q̄ ſunt iuris ciuilis equiꝑat deportato q̄nimo ei qui dānatus eſt ad vltimū ſupplicū qui efficit ſeruus pene et ſententia ſtatim trahit ſecum executionem intellectualem. ff. de pen. l. qui vltimo. ⁊ nota in. l. vlti. C. ſi a non compe. iudici. ¶ Circa premiſſa queritur an dānata ciuitate ad aratrū intelligāt ei⁹ caſtra dānata ⁊ d̄ōm eſt ꝙ nō iux̄ nota. in. c. felicis ex̄ de pe. li. vi. i nouella et in. c. ſi ciuitas de ſen. ex. co. li. Itē alijs mod̄ deſinit ciuitas ſcꝫ ſi homines inde eo ꝓpoſito recedāt ne ad eā amplius reuertāt. ff. de colle. illi. l. pe. i. ꝯñſo Itē ſi incendio deuſta eſt vel aliq̄ caſu in totū corruerit ſine ſpe reꝑatiōis ar. ff. de no. op. nun. l. i. §. ſi quis edificiū ſed ſi cum ſpe reꝑationis durat ciuitas habitu ſed non actu ar. eorum que notātur. ff. quod cuiuſqꝫ vniuer. no. l. ſicut. §. penul. et his caſibus ſm bal. hic priuilegia aut delentur aut in ſuſpenſo retinentur nam ſi eſt perpetuo ciuitas de

ſolata priuilegia delentur quia ſublata
pſona et re cui tributum eſt beneficiuʒ
deletur priuilegium eius ſed ſi eſt ſpes
repationis beneficium non deletur q̃ꝫ/
uis de facto non exercitetur ad actum
vt notatur .ff. de ver. ob.l.ij.et.l. inter
ſtipulantem.§.ſacramēta de quo latius
hic tractat bal. Qui etiam concludit ꝙ
ſi talis ciuitas redificetur potietur his
priuilegijs quibus prius potiebatur
vt hic per eum. Qui etiam querit vtrū
quondaʒ ciuitas que tēpore huius pa/
cis pro ciuitate non heabbatur ſed pro
loco villa vel caſtro edificetur et fiat ci
uitas an huiuſmodi priuilegijs potie/
tur. Reſpondet ꝙ nō tanq̃ꝫ ciuitas ſed
tanq̃ꝫ caſtrū eius ciuitatis ſub qua erat
cum de ea tanq̃ꝫ de ciuitate mentio fa/
cta non fuerit. Et ideo intelligitur omiſ
ſa ar.ff.ſolu.matri.l.ſi cum dotem et in
cle.ſ.fas de reſcrip. Idem ſm cum ſi in
territorio alicuius iſtaꝝ ciuitatū de no
uo aliqua ciuitas conſtruatur quia no/
uum corpus et noua vniuerſitas eſt et
eſt ſilis poſthumo preterito vt.C.de re/
uo.do.l.ſi vnq̃ꝫ Et caſui improuiſo ſimi/
lis videtur.ff.de teſtamen.mi.l. militis
codicillis.§.miles et rei que nunc ꝑri/
mum apparet in rerum natura.ff.de con
trahen.emptio.l.ruptilis.et in.c.vlti.de
reſcrip.in glo.ſm bal. qui concludit ꝙ
ſi ciuitas ſummerſa ſit in mari cui papa
ignorans fecit epiſcopum ꝙ ille erit e/
rit epiſcopus ſaltem ratione dioceſis.de
quo hic latius per euʒ. qui ſubdit ꝙ ea/
dem ciuitas dicitur in aduenticijs ciui
bus ſi primi receſſerūt vel mortui ſunt
quia quod vniuerſale eſt nō poteſt mor
te perire ſic homo in genere non mori/
tur.ff.ad.l.fal.l.in ratione.§.incerte. Ul/
terius queritur quid ſi ex pluribus ca/
ſtris vnius ciuitatis puta bononie fiat
vna congregatio que velit ſe ſurgere
in nomen ciuitatis an hoc poteſt. Solu
tio. Hoc non poteſt fieri ſine conſenſu
ſuperioris id eſt rectoris illi⁹ ciuitatis
in cuius territorio edificatur vt.ff. de
colle.illi.l.i.ſm bal.qui dicit notandum
ex textu ibi ſimiliter in fodro nemori/
bus et paſcuis ꝙ in paſcuis pontibus
aquis et molendinis ac etiā in ipis cō/
moditatibus aquarum ſtandum eſt an/
tiquitati. verbum ei habuiſtis et habe/
tis ſignificat retro ſubſtantiam iure cō/
ſuetudinario et quia illud erat amiſſuʒ
per rebellionem hic recuperatur per
gratiam et reconſiliationem.C. de ſen.
paſ.l.fin. Et nota ꝙ licʒ interdum fit a/
que diſtributio arbitrio boni viri.ff.de
va.et extraor.cogni.l.de vſu. Impator
tamen vult hic ꝙ aqua perpetua et cur
ſus eius et commoditas perpetuo non
tollatur nec alteretur facit.C.de aque/
duct.l.diligenter. et loquitur tam in aq̄
publica q̃ꝫ de aqua que deſeruit commo
ditatibus priuatorum vt patet hic in ħ
bo perſonis et eſt expreſſum.C.de aque
duc.l.vſu.§.aque.li.xi. Et vi. tex.ibi in/
tus et extra ꝙ eadem vel etiam alia ꝑt
eſſe cōſuetudo intra ciuitatem et extra
id eſt in rure et in comitatu vt hic et.C
de teſta.l.fin.et ibi in priuilegio loqui/
tur id eſt conſuetudine priuilegiata naʒ
conſuetudo priuilegiat aliquem ſicut
principis priuilegiuʒ nam conſuetudo
vice principis fungitur de ver.ſigni.c.
ſuper quibuſdam.§.preterea Et poteſt
hic colligi ꝙ ſicut per rebellionem con
tra principem perduntur priuilegia.ita
conſuetudines priuilegiate quod dicit
bal.menti tenenduʒ. Itē quia hic cō/
ceditur lombardis ꝙ poſſunt munire ci
uitates. Queritur an alij poſſunt muni/
re ſuas ciuitates. Solutio. Dic breuiter
ꝙ ſic per.l.ad inſtructionem.C.de ſacro
ſanc.eccleſi. Item an eccleſia teneatur
ad munitionem conferre ciuitatum ad
refectionem itineris et pontiū et an te/

neatur ad gabellam plauſtrorum q̄ ſol/
uitur ad portam et quid de collectis q̄
pro alijs neceſſitatibus imponuntur vi
de hic per bal. et per docto. in dicta. l. ad
inſtructionem et per canoniſtas in. c. nō
eo minus de emuni. eccle. Et nota ſin/
gulariter hic tex. ibi Juriſdictione tā in
criminalibus q̄ꝫ in pecuniarijs ꝙ ꝑ hāc
conſtitutionem iſte ciuitates de quibus
hic habent meruꝫ et mixtū imperiuꝫ. et
hoc videtur tenere bar. in. l. i. ff. de dam.
infec. Alie eniꝫ ciuitates de iure cōmu
ni non habent meruꝫ et mixtum impe/
riū niſi hoc eis per priuilegum conceda
tur vel ex antiqua conſuetudine. Fallit
tamen in ciuitate rhomana. l. i. §. cum vr/
bem. ff. de offi. prefec. vr. De quo ibi la/
tius per euꝫ Idem videtur hic firmare
bal. Et ſic iſta conſtitutio non extendit̄
vt generalis ad alias ciuitates imo eſt
localis terrarum ciuitatū inferius ſpe/
cificatarū licꝫ quo ad ipas ciuitates fa/
ciat ius cōmune vt patꝫ in. §. volum⁹. ꝟ.
proxi. ſm odofre. Poteſt tū dici vt ipe
bal. refert ſm accur. ꝙ licꝫ hoc iure ca/
uetur conſuetudine tamen non obſer/
uatur in ciuitatibus que populariter re
guntur nam poteſtas eligitur ab eis et
de conſuetudine inueſtitur et aliū pre/
ſidem uon habent vnde merū et mixtū
imperium id eſt omnimoda iuriſdictio
apud eū eſt quia loco preſidis habetur
reſpectu illius ciuitatis vt notatur in
auc. de defen. ciui. §. nulla. in glo. que in/
cipit. ſi maior. in fine. Idem in caſtris et
terris que alterius iuriſdictioni nō ſub
ſunt ſicut in inſulis multa ſunt ſm bal.
De quo hic late per eum qui etiam con
cludit ꝙ damnati a talibus poteſtatib⁹
terrarum ad mortem efficiuntur ſerui
pene ſi ponatur eos habere merum et
mixtum imperium adeo vt nec poſſint
eis ſeruare teſtamenti factionem etiam
cauſa cognita quia teſtamenti factio pu/
blici iuris eſt et in ſeruum non cadit vt
notatur. ff. de teſtamē. mi. l. et militibus
noſtris Etiam ad pias cauſas. bene ta/
men poteſt ſe obligare inter viuos an/
teq̄ꝫ ſit condemnatus ad reſtitutionem
male ablatorum vt notatur in. c. quāq̄ꝫ
de vſu. li. vi. in nouella. poſt ſententiam
vero ſi bona ſint confiſcata nihil ſtatu/
reſ poteſt argu. in. l. ſi partem. §. fin. ff. quē
ad. ſerui. amit. ¶ Circa hoc querit̄ An
damnatus pro furto ad furcas vel alio
priuato delicto amittat omnia bona. et
ſic an ſua bona ſint tacite confiſcata So
lutio Sentit glo. in. l. ij. C. quemadmo.
teſtamen. apiantur ꝙ non q̄ꝫuis eniꝫ pe
na ſit furcarum tamen crimen eſt priua/
tum. vt notatur. ff. de condic. ob cauſam
l. ſi ſeruus tuus ſm bal. qui colligit hic
ꝙ malefactores punire ſpectat ad cōmo
ditatem ciuitatum vt hic et. l. congruit
ff. de offici. preſi. et ad ſalutem omnium
C. de fe. l. prouinciarum An autem ciui
tas cui conceſſa eſt per principem pote/
ſtas faciendi ſtatuta ꝟtute huius cōceſ/
ſionis poteſt huiuſmodi ſtatuta reuoca/
re bal. determinat ꝙ ſic et ſic apparet ꝙ
ſtatuta potius accedunt vltime volun/
tati q̄ꝫ contractui ſm eum qui etiam cō
cludit ꝙ ſtatutum iniquū tenet ſi ſit ſo/
lenniter editum donec corrigatur ꝑ ſu/
periorem ſicut ſi ſit impoſſibile allegat
nota in clemen. fin. de appel. li. vi. in no/
uella ¶ Finalit̄ queritur An valet ſen/
tentia lata cōtra conſuetudinem videt̄
ꝙ ſic quaſi contra factum lata nam con/
ſuetudines facti ſunt. c. i. de conſti. li. vi.
Tamen poteſt appellari. iſte videtur ca
ſus notabilis in. c. cum veniſſet. de eo q̄
mit. in poſ. cauſa rei. ſer. nā cuꝫ de ea nō
conſtat ſine probationib⁹ merito videt̄
in facto conſiſtere. Articuli vero iuris
dicuntur illi ſuper quibus ſine probati
onibus facti ſtatim poteſt pronunciari.
vt notat̄ in. c. ad decimas. de reſti. ſpo.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

li.vi.in nouella et ſuper facto non po/
teſt pronunciari niſi examinetur factuꝫ.
C.de vetera.l.prouidendum.C. de he/
redi.inſtitu.l.cum proponas ſm bal.
Sequitur·§·volumus.

Uolumus vt regalia que vobis
conceſſa non ſunt in hunc modum
cognoſcantur Epiſcopus loci et ho/
mines tam de ciuitate ꝗ̃ de epiſcopa
tu eligantur viri bone opinionis et
qui ad hoc idonei eſſe credantur ta/
les qui nec contra ciuitatem nec cō
tra noſtram maieſtatem priuato vel
ſpeciali odio teneātur qui iurent ꝙ
bona fide ſine fraude perquirent et
inquiſita conſignabūt ea que ad no/
ſtram ſpectant excellentiam.

Quia impator in proximo·§·conceſſit
ciuitatibus et perſonis ſocietatis lom/
bardie ꝛc. Jura iuriſdictiones regalia ⁊
conſuetudines habere et ſeruare prout
ante et tempore huius conſtitutiōis ha
buerunt et ſic regalia que non habue/
runt prius ſibi imperator reſeruat nec
eis concedit aliqua de nouo vnde quia
dubitabatur que ſint illa regalia et iura
que ipe ciuitates et perſone prius non
habuerunt. et per conſequens que ſint
illa que iſtis ciuitatibus non ſunt con/
ceſſa Jubet impator hic eligi viros ido/
neos qui de hoc cognoſcant inquirant
et inquiſita conſignent que ſint illa iura
ſeu regalia que imperator eis non con/
ceſſit ſed ſue reſeruauit excellentie .hoc
intendit iſte·§·vſqꝫ·§·ſi quis autem. Ex/
quo patet primo ꝙ non omnia regalia
fuerunt conceſſa ciuitatibus et ꝑſonis.
de quibus in hac conſtitutione ſed de/
muꝫ ea que longa conſuetudine erant
poſſeſſa et illa nō in ꝓprietate ſed in fi
delitate vt patet in·§·in ciuitate ꝛ.eo. Et
notat bal.ex hoc tex.ꝙ vbi queſtio eſt ꝗ
ſint conceſſa et que remanent conceſſo/
ri debent eligi boni viri bone opinio/
nis ad hoc idonei nō ſuſpecti qui iurēt
ꝙ bona fide ſine fraude perquirent cō/
ſignabunt cuiqꝫ quod ſe contingit qui
tex.ſm eum eſt valde notabilis .ſubdit
ꝙ ſuper controuerſia inter principem ⁊
ſubditos eliguntur arbirri et hoc ꝑ iſtā
pacem alias poteſt princeps vbiqꝫ cita
re ſubditum et cognoſcere.l.proxime.ff.
de his que in teſtamen.de et.C.ne quis
in ſua cauſa.l.i.per Cy. Colligi poteſt ar
gu.ex hoc·§·in fine.ibi Qui nec contra
ciuitatem.ꝙ bonus ciuis eſt qui patrie
iura tuetur.et ille eſt ad regimina eligē
dus non autem qui eſt contra patriam
ſm odofre. Poteſt hic dubitari.an iſta
pax conſtantie debeat cenſeri lex Bald.
hic determinat ꝙ ſic per verbum volu
mus.quia quicquid principi placuit le/
gis habet vigorem vt hic latius ꝑ euꝫ
Sequitur·§·ſi quis aūt.

Si quis autem ſuper his que vo
bis cōceſſimus vel permiſimus ſiue
in ciuitate ſiue extra ciuitatem que/
rimoniam apud noſtram maieſtateꝫ
depoſuerit eius querimoniam nō ad
mittemus.

Jn iſto·§·impator ſtatuit hanc paceꝫ
gratiam et conceſſiones firmiter obſer/
uandas adeo ꝙ nec ꝗrelātes etiā corā
ſe admittere vel exaudire in contrariū
intendat.hoc intendit vſqꝫ·§·hoc quod
nos Ex quo patet ꝙ non debet quis ad
mitti cōtra illud quod facit princeps ex
certa ſcientia immo debet repelli et im/
poni ei perpetuum ſilentium. Nam di/
cit lex.quis tante ſuꝑbie eſt quis tanto
tumidus eſt faſtidio vt regalem ſenſum
regat vt.C.de legi.et conſti.l.fi.ſm bal.
qui dicit h̄ notādū tex. de ſilentio impo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nendo etiam lite nõ conteſtata ſcꝫ non
audito petitore ſilẽ.ff.de alea.l.i.§.quod
aũt. ¶ Circa quod queritur ſi ſtatutum
dicat talis non audiatur an valeat ſen/
tentia pro eo lata Solutio dicit Jaco.de
are.ꝙ non.quod verum eſt ſm bal.ſi eſt
talis ꝙ habetur pro mortuo vt bannitꝰ
Uel iudex dolo procedit.§.quod aũt in
l.i.ff.de alea.quia ille qui ꝓcedit in cõ/
tẽptuꝫ legum videtur procedere erro/
re iuris expreſſo De quo vide ꝑ Cy.C.
de heredi.inſti.in.l.i. Sequitur.§.hoc
quod nos.

Hoc quod nos vel noſter añceſ/
ſor rex vel impator eccleſijs vel epi/
ſcopis ciuitatibus vel alijs . quibuſ/
cunqꝫ ꝑſonis clericis vel laicis ante
tempus guerre dedit vel quolibꝫ cõ
ceſſionis titulo conceſſit firmum ⁊
ratum habemus ſaluis ſuꝑioribus
conceſſionibus et pro eo ſolita ſerui/
tia nobis exhibeãtur . ſed cenſus nõ
preſtentur. Commoditates quas ꝓ
bono pacis ciuitatibus cõceſſimus
in ciuitate vel extra illorum regaliũ
noie nõ intelligimus pro quibꝰ cen/
ſus debet preſtari.

Hic impator ſtatuit ꝙ priuilegia cõ/
ceſſa eccleſijs epis ciuitatibus vel alijs
quibuſcũqꝫ ꝑſonis clericis vel laicis ꝑ
añceſſores ſuos;vel ſe vel regẽ rhoma/
norum firma et rata debent ꝑmanere.H
dicit vſqꝫ.§.priuilegia oĩa. In textu ibi
rex ſcꝫ henricus filius iſtius frederici
ſm odofre. Ex quo nota hic tex.expꝛ̃ſſuꝫ
ꝙ rex rhomanorum etiam ante corona/
tionem poteſt priuilegia cõcedere Iſte
enim henricus non erat coronatus im/
perator quia pater viuebat Hoſt.tamẽ
videtur eſſe in contraria opinione ꝓut
notat Johan.an.in.c.ſuꝑ quibuſdam de
ver.ſig.ſed dicit bal.hic quicqd dicit ho
ſt.ꝑma opinio ſeruatur et eſt veritas et
probatꝰ ꝑ tex.et ibi glo.ordinariam in ꝟ
bo reges in cle.vnica de iureiur. opinio
tñ hoſt. poteſt procedere qñ electus eẽt
in diſcordia ſm bal.hic gl.tñ ꝑ alle.in.d.
cle.tenet ꝙ duobus electis in diſcordia
vterqꝫ adminiſtrat vt rex et oẽꝫ impꝗ̃
iuriſdictionẽ exercet donec alter ꝑ pa/
pam approbetꝰ. Uide de materia in ſpe.
in titu.de reſcrip.pñta.§.fi.verſi. Itẽꝫ qđ
eſt obtẽtũ. Et poteſt colligi ex hoc tex.
ꝙ id qđ factũ eſt pro bono pacis ratum
debet haberi per.l.creditor.§.i.ff.mã. ita
tñ ꝙ nõ ſit cõtrariũ iuri diuino vel im/
poſſibile de iure vt extra de preben .c.
niſi ſm bal.qui etiã notat ꝙ in arbitrijs
et arbitramentis bona conſuetudo eſt
ſeruãda allegat ex̃.de eo qui mit.in poſ.
cauſa rei ſeruan.c. cum veniſſet. Se/
quitur.§.priuilegia.

Priuilegia omnia et data et con/
ceſſiones que in preiudiciũ et dãnuꝫ
ciuitatis vel locorũ vel ꝑſonarum ci
uitatis occaſione guerre in iniuriaꝫ
alicuius predictoꝝ a nobis vel a nũ/
cijs noſtris indulta ſunt oĩo caſſen/
tur et in irritũ deducantur.

In hoc.§.impator caſſat priuilegia et
conceſſiones facta in damnum ciuitatũ
locorum et perſonarum preſcriptarum
vel in earum iniuriam occaſione guer/
re et hoc vſqꝫ ad.§.in ciuitate.ex quo no
tat bal.ꝙ ſi bona rebellium tempore re
bellionis alijs ſunt conceſſa facta pace
ſunt reſtituenda ꝑmis dñis tex.eſt hic
valde nõbilis.ita ꝙ ipſa pax nõ hꝫ vim
ſimplicis indulgẽtie ſꝫ reſtitutiõis in in
tegrũ quod dicit mẽti tenẽdũ . Itẽ ſub
lata guerra tollitꝰ oĩs;eius effectꝰ ſecu/
tus ꝓpter guerram ſic.ſ.eo.§.fine quoqꝫ.

⁊ hic in verbo caſſentur ſm odofre. Et
quod dicit caſſentur intellige ipõ iure
quod autem ſequitur in irritum deducã
tur intellige ipõ facto ſm od ofred. Ex
quo nota ꝙ verbum caſſentur iunctum
cum verbo irritentur ſignificant ipõ iu
re non enim requiritur hic alia ſenten/
tia licz textus. vtatur verbo futuri tem
poris quod eſt notandũ ſm bal. Se/
quitur § in ciuitate.

In ciuitate illa in qua eps ꝑ pri/
uilegiũ impatoris vel regis comita/
tum hz ſi conſules ꝑ ipſuz epm cõſu/
latũ recipe ſolent ab ipſo recipiant
ſicut recipere conſueuerunt Alioqn
vnaqueqz ciuitas a nobis cõſulatuz
recipiet Conſequenter prout in ſin/
gulis ciuitatibus conſules conſtitu/
entur a nuncio noſtro qui ſit in ciui
tate vel epiſcopatu. epi inueſtituraz
recipient et hoc vſqz ad quiquẽniũ
finito quinquẽnio vnaqueqz ciuitas
mittat ad noſtrã pñtiaz pro recipien
da inueſtitura Et ſic in poſterum vi/
delz vt finitis ſingulis quiquẽnijs a
nobis recipiant et in quinquenium
a nuncio noſtro ſicut dictum eſt niſi
in lombardia fuerimus. tũc eni a no
bis recipient. Eadz obſeruentur in
ſucceſſore noſtro et omnes inueſtitu
re fient gratis. Cum aũt nos impa
tor diuina vocatione deceſſerimus
vel regnũ filio nr̃o cõceſſerimus ſili
mõ a filio vel eius ſucceſſore inueſti/
turam recipietis.

In iſto § dicit ꝙ ſi eps ꝑ priuilegiuz
impatoris vel regis eſt comes alicuius
ciuitatis tũc conſules ſiue decuriones
debent inueſtiri de ipõ conſulatu ꝑ ipm
epiſcopum ſicut fuit hactenus obſerua
tum alias in qualibz ciuitate cõſulatus
recipitur auctoritate impatoris et inue
ſtitur conſul ꝑ nuncium ipius impato/
ris Et de quiquẽnio in quinquennium
quelibz ciuitas mittat ad imperatorem
pro inueſtitura iuriſdictionum renouã
da ac priuilegij eligendi ſibi conſules q
iurabunt ipi imperiali nuncio et ꝑ ipm
ingredientur officium et idem dicit in
ſuis ſucceſſoribus obſeruandum. hoc di
cit ſm bal. vſqz ad § in cauſis. In textu
ibi finito dicit hic odofre. ꝙ hoc hodie
non ſeruatur immo totum contrarium
fit ſed non eſt vis ſm eum cum ex prio
ri inueſtitura perpetuo, inueſtiti intelli
gantur et non ad tempus vt ſ. eo. titu.
§ nos rhomanorum in princi. verſi. in
perpetuum. In contrariuz tamen facit
quia fruſtra legis auxiliũ implorat qui
committit in legem. c. quia fruſtra de v/
ſu. c. inter alia de emunita. eccle. quia ſi
iſtam legez recuſant obſeruare ex ea ipi
non poſſunt aliquem fructum conſequi
vnde videtur exponendum in perpetu
um id eſt donec ciuitates obſeruent hãc
l. quia aliter inueſtiti non cenſebuntur.
cogitans ¶ Circa hunc § queritur An
epiſcopi qui habent comitatum ⁊ iuriſ/
dictionem ab impatore vel a rege tem/
poralem teneantur coraz impatore. vel
rege comparere non ſolum quo ad con
ſilium ſed etiam quo ad auxilium ſi ſint
vocati Dic ꝙ ſic non tamen poſſunt ꝑ/
ſonaliter diſtringi vt notatur in. c. i. de
cleri. coniu. in nouella ſm bal. qui dicit
hic notanduz ꝙ qui mittit nunciũ vult
obligari per ſe ipm nõ per alium Et iõ
poteſt reuocare iuramentum clam ſed il
le qui procuratorẽ mittit vult obligari
per aliũ et nõ per ſe ipm vt legit et no/
tat. C. ſi quis alteri vel ſibi. l. multũ nãqz
ꝯfert ꝯſenſũ ſuũ in ꝓcuratorẽ nec valz
reuocare niſi in noticiaz deducat vt nõt

De pace Conſtantie

in ca.vlti. de procu.li. vi.in nouella In
tex.ibi Eadem obſeruentur id eſt idem
obſeruetur in ꝑſona ſucceſſoris noſtri
qđ in noſtrã ꝑſonã ordinauimus ſic.C.
de quadrien.preſcripti.l. bene a zenone
ibi Siue ab his qui poſtea ⁊c. Et h̄ for/
ma datur ſubditis erga ſucceſſorē ſalua
ſemꝑ auctoritate ſucceſſoris cui nō pōt
añceſſor imponere legē.C. de legi.dig.
vox Et tractat hic bal.an imperium de
feratur ſucceſſione an vero electione
et concludit ꝙ electione Quid autẽ de
regnis alijs vide .in.c. licȝ de voto vbi
probatur ꝙ regnum vngarie eſt ſucceſ
ſiuum et non electiuum. ſed de alijs re/
gnis vide g.in ca.moyſes viij.q.i.vbi ꝑ
illum tex.dicit reges preficiendos ꝑ ele
ctionem quemadmodū ſeruatur in im/
perio vt.in.c.venerabileȝ de elec. Qui
poſſunt eligere impatorem vide in.d.c.
venerabilem de elec.et ꝑ glo.in.c. ad a/
poſtolice. et que ibi notantur ꝑ doc.de
re iudi.li.vi. Subdit etiã bal.ꝙ quilibȝ
poteſt in principem eligi in quem eligē
tes conſenſerint videndum eſt tamen
prius an dignus ſit imperio vt.C.de q̄/
driē.preſcrip.l.bene a zenone.ibi Siue
ab his ⁊c. Finaliter queritur Certuȝ eſt
ꝙ regnum Sicilie eſt eccleſie rhomane
pone ğ ꝙ regno vacante papa contulit
plures comitatus regni pluribus comi
tibus in feudum Deinde creat ibi regē
queritur an illi comites teneantur regi
facere fidelitatem tanq̄ ipiꝰ vaſalli So
lutio dicit odofre. ꝙ hic eſt caſus ꝙ ſic.
ꝙ verum ſi dicatur expreſſe at hic ſatis
expreſſe dicitur De quo hic ꝑ bal.

**In cauſis appellationum ſi quã/
titas xxv. librarum impialium ſum/
mam excedat appellatio ad nos fi/
at ſaluo iure et moribꝰ brixienſis ec/
cleſie in appellationibus. Ita tñ vt
non cogantur in almaniam ire ſed
nos habebimus proprium nuncium
in ciuitate vel epiſcopatu qui de ipa
appellatiōe cognoſcat et iuret ꝙ bo
na fide cauſas examinabit et diffini
et ſm mores et leges. illius ciuitatis
infra duos menſes a conteſtatione li
tis vel a tempore appellationis rece
pte niſi iuſto impedimento vel con/
ſenſu vtriuſq̄ ꝑtis remanſerit.**

In iſto.§.dicitur ꝙ appellans in lom/
bardia debet appellare ad impatorem ſi
cauſa excedat ſummam xxv.librarũ im/
perialium et tunc etiam nō tenetur ap/
pellãs ire ad almaniam ſed impator de/
bet habere iudicem appellationũ in lō/
bardia iuratum qui cognoſcat ⁊ diffi/
niat et bona fide examinabit et termi/
nabit ſm mores et leges illius ciuitatꝭ
infra duos meuſes a litis conteſtatiōe
vel a tempore appellatiōis recceptenisi
iuſto impedimento vel conſenſu vtri/
uſq̄ ꝑtis remãſerit.hoc dicit vſq̄ ad.§.
conſules Ex quo pȝ ꝙ iudex debet iu/
rare ꝙ feret ſententiam ſm leges et cō
ſuetudines illiꝰ ciuitatis alias dicit lex
iudex ſentētiam proferat legibus ⁊ mo
ribus conſonantem in auc.vt cũ de ap/
pel.cognoſ.§.i.cum concor. Item ſi que
ratur quam cōſuetudinem iudex appel/
latiōis debet obſeruare dic ꝙ ſi eſt que
ſtio de proceſſu ſeruabitur conſuetudo
primi fori. ſi de re vel cauſa ſeruabitur
per iudices appellationis illud ius qđ
primus iudex debebat ſeruare quia id
quod debebat ſm iuſticiam cauſe et fo/
ri facere primus iudex dȝ facere iudex
appellatiōis quia ei ſuccedit vt confir/
mator vide in d.aucʼ vt cum de ap.cog/
noſ.in ꝑn.et per.bal.h̄ Et nota tex. hic
q̄ ſtatuit duos mēſes ad cãȝ appellatōis
decidēdã quod tñ procedit in lōbardia
ſed de iure cōi ſtatuit̄ annus.C. de tpi:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ap.auc.ei qui. ¶Circa hoc tñ queritur
an elapſis duobus menſibus appellatio
ſit deſerta.et videt̃ ꝙ non.quia meta du
oꝝ menſium videtur prefixa ſcognitioni
nõ proſecutioni quia ṽba dirigunt̃ iu/
dici et nõ appellatori iuꝛ̃ nota.C. de iu/
di.l.properandum in prin. Jn cõtrariũ
determinat hic bal.quia iſti duo menſes
ſuccedunt loco anni.vt hic latius ꝑ euz
¶Conſequent̃ querit̃ q̃d vult dicere
tex.dum dicit.a conteſtatione litis vel
tempore appellationis recepte dic ꝙ h̃
vult dicere lr̃a ſi appellat⁹ vel appellãs
nollet litem conteſtari iudex poſſet ha/
bere litem pro cõteſtata vt.C.de tẽpo.
ap.l.fi.§.illud et etiam tunc current tp̃a
duorum menſium De iure autem cõmu
ni quando incipiũt currere tempora ap
pellationis proſequende dic vt in auc.
de iudi.§.appellationes ſm bal. et vide
glo.et que ibi notant̃ in cle.ſicut appella
tionez de appel. et qñ xxx. dies currere
incipiunt ad petendos apl'os in.c.cũ ab
eo de ap.li.vi.Notat etiã hic bal.ꝙ tp̃a
aſſignata per ſtatuta poſſunt prorogari
per litigantes et hoc quando tempus ẽ
breue quia preſumitur appoſitum fauo/
re litigantium et etiam fauore ſententie
et ideo poſt terminum legis vel poſt ꝓ
rogatum terminum ſententia eſt rata ꝛ
appellatio eſt deſerta quod eſt notandũ
Et idem in tempore ſtatuto ad reducti
onem arbitramenti.nam intelligitur ſta
tutuz fauore arbitramentalis ſententie
ſed,in.l.ꝓperanduz.C.de indi.nõ eſt ita
quia ibi nulla precedit ſententia cui⁹ fa
uore videat̃ tp̃s ſtatutũ ¶Circa p̃miſſa
dubitatur quid ſi iſte iudex infra tp̃s ſta
tutũ nõ iudicet an poterit poſtea iudi/
care dic ꝙ nõ ſm bal. et ſi iudex poſtea
ſententiã ferat ſñia nõ valet et ex ea ſo
lutũ repetit̃.nã expirauit iudicij inſtan
tia.C.de iudi.l.ꝓperanduz.§.huius et.§.
fi.ſm bal. qui h̃ late tractat an ꝑempta
inſtantia iudicij lapſu temporis pereant
acta concludẽs,ꝙ ea acta pereunt in q̃/
bus non iminet magnum periculuz vt
libelli oblatio litis conteſtatio iuramẽ/
tũ calũnie;Alia in quibus vertitur pe/
riculũ nõ pereunt vt confeſſiones teſti
um atteſtationes ꝛc̃.vt hic latius ꝑ bal.
et ꝑ canoniſtas in.c.pen.de iudi.et quid
de actis coram arbitris an expirẽt mor
te ꝑtis vid' in.c.vl.de ar.Et facit iſte.§.
ibi.ſm mores et leges. ꝙ ciuitates pñt
habere ꝓprias cõſuetudines et propria
ſtatuta.de quo vide hic bal.¶Aduer/
te tñ ꝙ ſi ſtatuta tangerent iuriſdictio/
nem principis vt in cauſa appellationis
talia ſtatuta non valerent vt hic et in.c
venientes de iureiui. Et ideo in cauſa
appellationis non habet locum proro/
gatio iuriſdictionis quia cauſe appella/
tionis ſunt mixti imperij et ꝑtinent ad
auctoritatẽ ſuꝑiorum vñ et vtraqꝫ ꝑte
conſentiente nõ poſſunt ventilari apd'
iudices ĩcõpetẽtes vt.C.de iudi.auct.
ad hec.ſm bal. qui etiã ſubdit ꝙ tabel/
lio de conſenſu ꝑtium ſine preſentia iu/
dicis abſqꝫ cõmiſſione iudicis nõ p̃t re/
cipe iuramẽta teſtiũ et dicta ꝙ hoc non
repit̃ ꝙ tabelliones pñt recipe talia iu/
ramẽta vt notat̃.C. de teſta.l.hac cõſul
tiſſima.§.pe.qd' dicit bal.menti tenendũ
qui etiã finaliter notat ꝙ tempus appel
lationis de conſenſu ꝑtium poteſt pro/
rogari etiam ſi in cauſa appellatiõis vẽ/
tiletur, priuilegium vel ſpeciale ſtatutũ
principis vt hic quod eſt, notabile ſm
bal. Sequitur.§.conſules.

**Cõſules qui in ciuitatib⁹ cõſtitu
ent̃ tales ſint qui fidelitatẽ fecerint
nobis alias faciant anteq̃ꝫ cõſulatũ
recipiant.**

Hoc dicit.ꝯſules nõ pñt igredi ꝯſula
tũ niſi iurauerint vel iurẽt fidelitatez
añqꝫ ꝯſulatũ recipiãt h̃ vult iſte.§.vſqꝫ
§.vaſalli nr̃i.adde.l.publius.ff.de cõdi.
et demõ.ſm bal. Seq̃t̃.§.vaſalli nr̃i.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Vaſalli noſtri a nobis inueſtituram accipiant et fidelitatez faciant ſicut vaſalli. Ceteri omnes ſicut ciues a xv· annis vſqꝫ ad ſeptuaginta niſi ſint tales perſone quibus debeat et poſſet ſacramentuz ſine fraude remitti.

Vaſalli tanqꝫ vaſalli et ceteri omnes tanqꝫ ſubditi iurare debent fidelitatem principi niſi ſint tales pſone quibus remittatur iuramentum. hoc dicit vſqꝫ·§·vaſalli qui tempore. Ex quo ptz ꝙ vaſalli debent recipere inueſtituram et iurare vt vaſalli. Et erit eoꝝ iuramētum vt habetur ſ̄ de forma fide.c.i.et de no. fide.for.c.i. Ceteri autem iurabunt tanqꝫ ciues vt habetur in.d.c.i. de forma fidelitatis Qui quidem ſacramento adijcere debēt quod dicit̃·ꝭ·eo·§·omnes ſm bal. qui etiam cōcludit ꝙ vaſalli debent iurare vt vaſalli et etiā tanqꝫ ciues ſed tamē vno ſacramento iurabunt vt vaſalli et vt ciues ar.ff.de.auc.tu.accipientis ſm odofre.ꝫ ſi iſti intrauerint conſulatum pretermiſſo ſacramento dic quia malo ordine intrauerunt ſunt expellendi et puniendi vt in.l.i.§.ſi ncārio.ff.ſi mu.ven.no.ſm bal. qui etiam dicit ꝙ iſta dictio ſicut quādoqꝫ eſt aduerbium ſimilitudinis. qn̄qꝫ eſt aduerbium qualitatis vt qn̄ ponitur pro tāqꝫ vt h̄ ⁊.ff.de adop.l.ſi pater·§·qui a domino. ⁊ C.de here.inſti.l.i.hec.nota de dictione tanqꝫ. De iſta dictione ſicut vide etiam glo.et ibi Johan.and̄.in.c. vnico de ſacra vnc.et tex.in c.ij. de ſum. trini.et fi. c.circa.fin.quia vt ibi notat̃ et ꝓbat̃ in fi.dictō ſicut nō denotat oīmodam ſimilitudinem. Querit bal. nunqd rogatus tanqꝫ tabellio videatur etiam rogatus tanqꝫ teſtis Dic ꝙ reſpectu ſue ſcripture tanqꝫ tabellio ſed ſi ſcriptura non eſt ſolennis poterit recipi ad probationez negocij pro teſte non ad ſuppletionem ſui inſtrumenti ſed ad vnam vocē tāqꝫ teſtis vnius vicem gerens. C. qui teſtamen.fa.poſ.l.hac conſultiſſima·§·fin.per accur. Cy. Jaco.butri.⁊ alios ibi Quibus autem perſonis debet remitti iuramentum dic vt in textu. Item etiam furioſis cum pupillis ſimiles ſint.ff. de adqui.heredi.l. pupillus. Item femine non iurabunt Et quid de clericis vide hic per bal. Qui etiam querit, nunqꝫ ille qui eſt in articulo mortis poſſit tanqꝫ teſtis examinari et concludit ꝙ ſic cum poſſit facere teſtamentuz.ff.de lega.ij.l pamphilo ·§· proponitis. putat tamen ipē bal. ꝙ interrogatoria debent breuiari vt non interrogetur niſi de ſubſtantialibus et de his de quibus lex iubet expreſſe teſtem interrogari puta an ſit odioſus. nam odioſo non creditur quātumcunqꝫ in infirmitate acceperit corpus chriſti argu.ff.ad ſilleia.l. ſi quis in graui. Dictum etiam ipius poterit reprobari de falſo. quia nō omnis qui moritur eſt Johannes euangeliſta facit. C de teſtamen.l. verba teſtamenti. Subdit etiam bald̄. de eo qui moriens confeſſus fuit ſe mutuum vel dotem receppiſſe ꝙ heres eius non poterit opponere exceptionem non numerate pecunie glo. eſt ſingularis in.l.i.ff. de falſa cauſa adiec. lega.ſm bald̄. Sequitur·§· vaſalli qui tempore.

Vaſalli qui tempore guerre vel treuge non poſtulauerunt inueſtituram vel debita ſeruitia nobis nō exhibuerunt hac occaſione feuduz nō amittant.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Hic dicitur ꝙ vaſalli qui tꝑe guerre nō poſtulāt inueſtiturā a dño nec exhi/bēt ſeruitia eo ꝙ ciuitas eoꝝ ē in guer/ra cū illo dño ꝙ nō propterea perdunt feudū ſm bal. qui dicit hoc nota digniſ/ſimū ex quo nota ꝙ treuga magis acce/dat guerre ꝗꝫ paci ⁊ ꝙ ð guerra et treu ga idē eſt iudiciū. Itē ꝙ tꝑe treuge nō eſt tutus acceſſus facit cle. paſtora. vel de re iudi. hoc veꝝ niſi in ambaſiatori/bus q̄ pñt tute ⁊ ſecure accedere ad ter ras inimicoꝝ abſqꝫ aliq̄ ſecuritate ſpē a li nec pñt capi ſine offendi quia tacite habent ſecuritatem a lege. due ſunt glo. ſingulares vna in. l. conuentionuꝫ. ff. de pac. alia in l. q̄ a latronibus. ff. de teſta. hoc veꝝ niſi aliud in conuentione treu gaꝝ dictū ſit. Querit̄ hic an guerra con numeret̄ int̄ caſus fortuitos. Solutio Dic ꝙ ſic niſi tꝑe contractus potuit p̄/uideri quia tūc culpe cōnūerat̄. ff. boni lex cōducto. § ſi quis tempeſtatis ꝑ Cy. qui allegat e. ti. l. habitatoēs. § vl. De q̄ hic ꝑ bal. hinc dicit ipē ſi quis cōduxit poſſeſſores ꝑ certū tp̄s puta quiqꝫ āno/rum a cōi. exactor pro cōi petat penſio/nem Cōductores dicūt ſe nō debere te/neri quia nō potuerūt colligere vel col ligi facere p̄dictos poſſeſſores ſeu penſi ones ꝓpter incurſus hoſtium tunc eſſe diſtinguendum aut ſupuenit guerra et recurſus predictoꝝ hoſtiū poſt contra/ctum locationis et remittit̄ penſio Aut ante erat guerra et tūc reputādū ē eis qui ſciuerunt conditionē et ſtatū rei vñ nō excuſantur a penſione ar. ff. de dam. infec. l. qui bona. § de illo. et eius qð no/tat̄ in. l. habitatores p̄alle. § vl. ꝑ Cy. vl terius querit̄ pone materia erat parata ad guerrā. tū nōð erat mota guerra int̄ duos principes fecerūt inter ſe treugaꝫ duoꝝ annoꝝ vtrū elapſo tꝑe ſit ncāria diffidatio ad hoc vt ille qui aggredit̄ territoriū alterius nō dicat̄ eſſe latrun/latoꝝ. concludit bal ꝙ ſic ꝙ vbi nō pro/cedit diſpoſitio ibi lapſus tꝑis ꝑ ſe non habet diſpoſitioneꝫ inducere Pro hoc facit ratio quia facientes treugā Non videntur poſt tempus velle habere gu errā vt notat Dy. in. l. legata inutilit̄. ff. de adimē. lega. ⁊ in. l. cū tale. ff. de cōdi. et demō. Itē ꝟba q̄ ſunt ordīata ad ne gandū vel priuandū nō diſponunt. ff. de manu. teſta. l. titiā. § fi. ſꝫ ſi guerra p̄ceſſiſſet expirate tꝑe treuge ſeu ſufferentie ipō facto remanerent in guerra nec eēt noua diffidatiōe opus. ff. de pac. l. ſi vnꝰ § ſi cū eo. vide quod notat̄ in. c. ꝓ hūa/ni. de homi. li. vi. ī nouella. Et facit iſte tex. in fi. ibi nō amittāt pro dicto catho/nis pugna pro patria ſic. C. de aboliti. l. fallaciter de iuſti. et iure. l. veluti. Iuſta enī ſūt bella que fiunt pro patria defen denda xxiij. q. viij. ca. ſi nulla. et ca. omni tꝑe et e. cauſaꝰ qui fortitudo vbi dicit gl. ꝙ qui pro defenſiōe patrie interficit pa trem non tenet̄ et ſic maioreꝫ charitatē debet quis habere quo ad patriam ꝗꝫ q̄ ad parentes quod eſt veꝝ quo ad ſtatū ipius patrie. l. poſtliminiū. § ſi filius. ff. de cap. et poſtli. reuer. ſecꝰ quo ad lites et cauſas vt. l. hi. qui fiſci. ff. de poſtu. et ꝑ Cy. in. l. aduocati. C. de aduoc. diuer. iudi. Sequitur. § libellarie.

Libellarie et precarie in ſuo ſtatu permaneant ſm conſuetudinem vni uſcuiuſqꝫ ciuitatis non obſtāte lege noſtra que dicitur imperatoris fre/derici.

Libellarie ⁊ precarie de feudis facte ꝑ vaſallos in ſuo ſtatu ꝑmanebunt ſm cōſuetudinē vniuſcuiuſqꝫ ciuitatis nō obſtante lege frederici impatoris h̄ diē vſqꝫ. § damna. Et dic libellarie. i. emphi teoſis. ibi Uniuſcuiuſqꝫ ciuitatis ſcꝫ de ſocietate. ibi Suo ſtatu. i. in eodem habi tu vt. ff. de condic. ob cauſam. l. qð ſerui mus. ibi Non obſtante lege noſtra que eſt de prohibi. feu. alie. ꝑ frede. Ex quo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

colligé ꝙ impator dū̄ concedit aliquod
reſcriptū quod ſit contra legē aliquam
debet ſpecificare legē dicens nō obſtāte
tali lege et tūc valet vt hic. alias nō vi
def valere ar. ff. de le. iij. l. ſi quis. in pn/
cipio. ff. de adop. l. nā ita. Quid ſi dicat
nō obſtante lege aliqua vel reſcripto ſu
per hoc indulto an teneat hoc. Dic licꝫ
alij aliter dicāt Aut impator reſcribit ꝯ̄
legē aut contra reſcriptū ſi contra legē
dicat nō obſtante tali lege. ſi contra re/
ſcriptū tūc generaliter ſufficit dicē non
oſtante aliquo reſcripto. et ita tene ſm
bal. Ratio eſt quia facilius ē tollere iu/
ra poſitiua ſiue ꝓuilegia ꝙ̄ꝫ iura cōia vt
in aucten. de nō alie. aut ꝑmu. § illud. ſi
tū̄ dicat impator in priuilegio nō obſtā
te aliq̄ lege et nō obſtātibꝰ illis legibꝰ
q̄ dicūt generale dictū nō valere niſi in
caſibus ſpecialiter noīatis. et hoc dicit
ꝓpter. l. ſꝫ et ſi quis. § queſitum. ff. ſi quis
caut. et. C. ad velleia. l. iubemꝰ. tūc tenꝫ
ꝓuilegiū ar. ff. de le. iij. l. ſi quis in princi.
et in auc. de teſta. impfec. § penl. ſm odo
fre. Illud tū̄ cōſiderandū ꝙ licꝫ ꝓnceps
ſcribat ꝯ̄ ꝓpꝛium ſtatutum. et ſic ex certa
ſcīa tū̄ cū̄ appet factū dānatū requiritur
clā nō obſtāte. Idē ſi factū nō eſt dāna
tū. ſed eſt data ei hec forma vt requirat
hec clā. C. de teſta. auct. hoc int liberos
De clā ſupplentes de plenitudine ptāt.
Sciendū ꝙ ꝓplus rhomanꝰ anteq̄ꝫ trāſfer
ret impiū in ceſarem hac clā nunq̄ꝫ fuit
vſus nec in iure ciuili inuenit hec for/
ma. ⁊ ſic videt ꝙ ꝓpl's vſū huiꝰ clauſule
nō tranſtulit in ceſarē in tranſlatiōe im
perij. Dic tū̄ et bene ꝙ concluditur ſub
his vbis qđ principi placuit legis ha/
bꝫ vigorē ſm bal. De materia huius §
vide qđ dicit ſpe. de feu. § qm̄. vſi. xl. cir/
ca fi. vbi dicit ꝙ contractꝰ feudalis em/
phiteotecarius ſiue libellarie cōditiōis
eiuſdē nature ſunt. et ſic in ſolo noīe eſt
dīa. ſꝫ bal. hic dicit eū nō dicere. verꝫ ni/
ſi forte loq̄mur in feudo quarūdā eccle
ſiarꝫ lōbardie. pro quo nō preſtatur ſer/
uitium ſed cenſus pecuniarius vel vna
ſpalla porci vel vnū par caponū quoli/
bet āno qꝛ eccleſie lōbardie nō curāt de
ſeruitijs armorꝫ ſed de redditibus bur/
ſalibus. Et ideo putat bal. ꝙ in talibus
feudis ſuccederet mutus et ſurdꝰ etiaꝫ
a natiuitate et quilibꝫ heres. C. loca. l.
viā niſi tenor inueſtiture repugnet vel
cōſuetudo eccleſie. Sequit § damna.

Damna oīa et ablata et iniurias
quas nos ꝑ vos et per veſtros ab v/
niuerſitate ſocietatis vel ab aliquo
de ſocietate vel a coadiutoribus ſo/
cietatis ſuſtinuimus et per nos et ꝑ
noſtram partem gratis remittimus
et plenitudinem gratie nr̄e eis da/
mus.

Hic impator remittit oīa damna da/
ta in rebus oīa ablata facta de rebus et
oēs iniurias factas in ꝑſonis ab vni/
uerſitate ſocietatis vel ab aliquo de ſo/
cietate vel a coadiutoribꝰ. hoc dicit ſm
bal. vſq̄ꝫ § morā. Ex quo nota ꝙ impato
ri fit iniuria nō ſolū ꝑ ſe ſed ꝑ ſuos. ff. de
religi. l. oſſa in fi. et quod notat bar. ff. de
capti. l. hoſtes et Inno. extra de ap. dile
ctis. Et impator remittit omnem illam
iniuriā licꝫ nō appareat de alio mādato
Adde qđ notat in. c. in noſtra de iniur.
an dominus poteſt remittere iniuriam
damna ⁊c. ſubditis illata. ibidem. Colli/
gitur etiam ex hoc tex. ꝙ vniuerſitas dā
num dare poteſt et ſic per conſequens
dolum committere poteſt. ff. de dolo. l.
ex dolo. § i. licꝫ illa videtur dicere con/
trarium. metum poteſt inferre. ff. quod
me. cauſa. l. metum. § animaduertendum
quod enim maior pars facit tota vni/
uerſitas feciſſe dicitur. ff. de regu. iuris.
l. aliud. § refert. De quo hic latiꝰ ꝑ bal.
qui querit. nūq̄d fideiuſſores poſſunt ſe
obligare ad penam corporalem et quid

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de obſidibus Reſpondet ꝙ nō de iure ſed de conſuetudine in quibuſdaꝫ locis ſeruatur contrariū que conſuetudo habet ptātem in ſanguine hoīs.ff.de.extor/di.crimi.l.ſaccularij·§·ſunt quedā Sequitur·§·moram.

Moram ſupfluam in ciuitate vel epiſcopatu pro damno ciuitatis nō faciemus.

Hic dicitꝛ ꝙ impatorin ciuitate vel epiſcopatu non debet facere ſupfluam moram in damnum ciuitatis vel epatꝰ ſeu territorij ꝑ que tranſit et eſt ratio ꝙ fere impoſſibile eſt quin exercitus eius damna inferat, vt.ff.loca. ·§·ſꝫ ſi labeo·§·idemqꝫ·Et dicitur mora ſuperflua iudicio populi vel ſi ibi moretꝛ vltra ſex menſes.ar.C. de cenſito.l.fi. ſm odofre.vel arbitrio boni viri.ff.de ver. ob.l.continuus·§·cum ita ſm bal. Sequitur·§·ciuitates.

Ciuitates murare et extra munitiones eis facere licet.

Hic dicitur ꝙ licitum eſt vniuerſitati ſocietatis ſeu ipis ciuitatibus ciuitates murare et extra ciuitates munitiones et fortilicia facere. hoc dicit vſqꝫ·§· Item ſocietatem In textu ibi murare alias eſt in littera mutare et quelibꝫ eſt bona ſm bal.alias autem niſi iuſſum haberent a principe hoc facere nō poſſent argu.C.de oper. publi.l.ſi quādo et.l.nemo iudicum Sequitur·§· Item ſocietatem.

Item ſocietatem quam nunc habent tenere et quotiēs voluerint renouare eis liceat.

Hic dicitur ꝙ ciuitates que veniūt in iſta.ſocietate poſſunt fedus et ſocietatem manutenere et etiam renouare totiens quotiēs eis placuerit ⁊ eis videbitur expedire hoc intēdit vſqꝫ·§·pactiones Ex quo patet ꝙ licꝫ de iure cōmuni conuenticule prohibētur vt ī de pa.te·§·conuēticulas.C.de epiſco.et cleri.conuenticulaꝫ.C.de his qui ad eccle. confu.denunciamus.hic tamen conuenticule conceduntur et hec ſocietas licita eſt quia a pricipe approbata eſt vt hic ſm bal.qui querit An facta liga intꝛ duas ciuitates per quinquennium duratura ſi poſt quinquenniuꝫ preſtent ſibi mutuos fauores intelligitur liga tacite renouata determinat ꝙ non per hunc tex.ſimiliter in contractibus in quibus requiritur ſcriptura non fit tacita renouatio.l. Iteꝫ queritur ·§·qui impleto.ff. loca. Sequitur·§· pactiones.

Pactiones timore noſtro vel per impreſſionem nunciorum noſtroꝝ facte pro infectis habeantur nec ꝑ eis aliquid exigatur puta placentinorum ſcilicꝫ pactum pontis padi et fictum eiuſdem pontis et regaliū Et datum et pactum quod epiſcopus vgo fecit de caſtro arcuato et ſi qua alia ſimilia ſunt facta ab ipō epiſcopo vel a communi vel ab alijs. de ſocietate nobiſcum vel cum nunciomoſtro ipſo ponte remanente cū omnibus alijs ſuis vtilitatibus placentinis Ita tamē ꝙ teneantur ſemꝑ ſoluere fictū abbatiſſe ſancte Iulie de brixia et ſi que alie ſunt ſimiles.

Hic dicitur ꝙ pacta inita timore imperatoris vel per impreſſionem nunciorum ſuorum ſunt irrita et caſſanda hoc intendit vſqꝫ·§·ſententie quoqꝫ ſm bal.

Ex quo patz ſm eum ꝙ impator poteſt
inferre metum ſicut quelibz priuata ꝑ/
ſona. Itē ꝙ id quod fit ꝑ metum princi
pum non valet Querit hic bal. an con/
tractus principis habeat vim legis et
tenet ꝙ ſic quādo caret vicio. nō obſtat
iſte tex. quia hic nō caret vicio quia cō/
tra ius naturale vel ſaltem contra bo/
nos mores et dicit bal. hunc ·§· valde no
tandum ad contractus qui tota die fiūt
cum dominis terrarum vt hic per eum.
In tex. ibi cōmuni id eſt tota vniuerſi/
tate. q2 tota vniuerſitas cōmune appel/
latur. quod autem dicit ab alijs ſcz ſin/
gularibus ꝑſonis pro priuato facto ſuo
ſm odofre. qui etiam dicit ꝙ iſta dictio
ita tantū habet determinare preceden/
tia. ff. ad trebel. l. lucius ·§· que habebat.
In tex. ibi Fictū differentia eſt inter fi/
ctum et ſeruitium ſicut inter pecuniam
et cenſum et opam et aliquando fictum
appellatur cenſus. C. de dona. l. cēſualis
C. ſine cen. vel reli. l. omnes. et ſic etiaz
pt hic accipi vl' etiā pro ſeruitio. Et an
non ſoluens cenſum tempore a iure ſta
tuto pdat rei dominium. dicendum eſt
ꝙ ſic. ſi ille cui debet cenſus ſolui habet
directum dominiū rei. C. de. ſacroſanc.
aucten. qui rem. ſecus ſi preſtat in ſignū
alteri' ſubiectionis de re propria vt no
tatur Inno. de religi. do. conſtitutus ta
men nullus pdit donec eijciatur foras
vt notatur. ff. pro ſocio. l. cum duobus
·§· idem reſpondit ſm bal. Sequitur
·§· ſententie quoqꝫ.

**Sententie quoqꝫ que iure et ſm
leges ⁊ conſuetudines cōtra aliquē
vel aliquos de ſocietate late ſunt te/
neant. ſi tamē de iure tenerēt ſi gra
tiam noſtram habuiſſent. Que ve/
ro cōtra aliquem vel aliquos de ſo/
cietate late ſunt occaſiōe guerre vel
diſcordie eccleſie in irritū deducant**

In hoc ·§· dicitur ꝙ ſententie per im
peratorem late contra rebelles occaſio/
ne rebellionis et partialitatis facta pa
ce irritantur. ſecus ſi non occaſione re/
bellionis ſed alias iuſte ſunt late puta
ex cauſa mutui vel depoſiti ſm bal. qui
dicit hūc ·§· valde notandū ad exititios
terrarū vt ſciamus qui proceſſus facti
contra eos reſcindantur eis ad ciuita/
tem reuerſis Et licz non per ſe tamen ꝑ
procuratorez poſſint comparere citatio
eos artat. ſecus ſi nec per ſe nec per pro
curatorem quia nullus audebat tanqꝫ
procurator comparere. Et ſi erant ban
niti omnibus bonis eis ademptis iudi
cia non tenēt vt. l. ſi conſtante ·§· fi. ff. ſo.
ma, quia nudi exularunt vt hic per bal.
qui etiam determinat quid iuris de ſen
tentijs latis ex compromiſſo inter exici
tios extrinſecos vt hic per eum. Qui
etiam colligit hic argumētum ꝙ ſi cau/
ſa eſt cōmiſſa ſm leges et cōſuetudines
terrarum terminanda ꝙ potius debet
terminari ſm bonas conſuetudines qꝫ
ſm leges et dictō et ſignificat bonitatē
arbitrij et non ius commune. De mate
ria vide de eo q mit. in poſ. cauſa rei ſer.
c. cū veniſſet. Seqtur ·§· poſſeſſiones.

**Poſſeſſiones quas quiſqꝫ de ſoci
etate ante tempus guerre tenebat ſi
per vim ablate ſunt ab his qui non
ſunt de ſocietate ſine fructib9 et dā/
no reſtituātur vel ſi recupauerit q/
ete poſſideat niſi ꝑ electos ad cog/
nitionem regalium nobis aſſignen/
tur.**

Hic dicitur ꝙ poſſeſſiōes amiſſe tpe
guerre que ante tempus guerre poſſi/
debantur debent reſtitui poſſeſſoribus
et ſi eas recupaſſent debent eis defendi
niſi eſſent poſſeſſiones que pertinēt ad
imperiū. de quibus debet ſtari dicto ar/

bitroꝝ electorum. hoc dicit vſq; § opitoni ſm bal. qui dicit hic notanduz tex. q non dicit de arbitratoribus eligendis quia nemo tranſigere vel amicabilit cõponere cõpellitur qñq; tñ in arbitratorem poteſt cõpromitti et nõ in arbitrũ vt ſuper decimis et alijs ſpiritualibus vide in. c. ij. de tranſac. et notat hic bal. ꝙ in iſtis reſtitutionibus que fiunt vigore capl'oꝝ pacis obſtat exceptio dolo facis petendo quod reſtituere debes qḋ eſt nota dignum ſed quid ſi quis neſciat dicere fines ſuarum poſſeſſionum Reſpondeo ſibi imputet quia nemo ſibi incertus eſſe debet q̃ntum poſſideat vt notatur. ff. de ver. obli. l. ſubſignatum § fi. ꝑ accur. ſm bal. qui notat etiã ex hoc tex. ibi Sine fructibus et damno. ꝙ fructus et damna ſunt diuerſa et ſic non dicitur damnũ dare qui tanq; poſſeſſor ꝑcipit fructus quod dicit menti tenẽdũ

Sequitur § opitoni.

Opitoni marchioni omnẽ offenſam quam nobis vel alicui noſtre ꝑtis fecit poſtq̃ in ciuitate fuerit ꝑ ſe vel per aliquam ꝑſonam cum ſocietate vel defendendo aliquem de ſocietate imperiali clementia per nos et per noſtram partem remiſimus et in plenitudinem noſtre gratie recepimus nec per nos nec per interpoſitam ꝑſonam pro preteritis offenſis ſibi vel ꝑti eius aliquam inferemus leſionem vel coactionem.

Hic impator ſpẽaliter remittit oppitoni marchioni maleſpine omnẽ offenſam cõmiſſam cõtra ſe et ꝑtem ſuam et eũ in plenitudinẽ gratie ſue recipit hoc vſq; § amplius Ex quo § ꝑtz ꝙ ſatis ꝑncipẽ offẽdit q eius ſbditis ⁊ ꝑtialibᵒ iniuriã facit vel offendit. C. ad le. Iu. maieſta. quiſq̃s ſic. econtra qḋ contra ꝑncipem' fit in oĩm vertitur iniuriã ar. C. de here. manicheos ſm odofre. Iſte autez marchio de quo loquit̃ iſte § multa mala fecit tpe guerre exercitui imperatoris et in bonis imperij et ĝ. ſpecialiter ſibi de pace prouidetur vt h̃ vides. notat hic bal. ꝙ qui ꝑ alium facit ꝑ ſe facere videtur. et hoc etiam procedit in ſtatutis quia naturalis. ideo eſt potentiſſima in qualibet ſtatutorum interpretatione vt notat Cy. C. de legi. non dubiuz circa fi. In textu ibi. Defendendo colligitur Ex hoc verbo ꝙ defendendo quãdoq; quis poteſt facere iniuriã ſic. C. de his qui cõfu. ad eccle. l. ſi ſeruus aliquẽ De quo hic per bal: qui querit ſi teſtis dixit ꝙ fuit ante guerram vtrum probat ꝙ fuit ante originem guerre et videtur ꝙ non quia equiuocus eſt ſermo iſte cum poſſit intelligi ante guerrã pᵒ ſcz finitam. l. ij. ff. ſi cer. pe. per bar. Trupha eſt ſm bal. quia omnis intellectus eſt extraneus qui non ſonat in auribus vulgi. c. ex litteris. i. de ſpon. et ideo intelligitur ante originem guerre. Sequitur § amplius.

Amplius eam iuriſdictionẽ quã mediolaneñ exercere conſueuerunt in comitatibus ſepij et maciane et burgarie et in alijs comitatibus exceptis locis que pergamenſes modo per commune tenent inter aduham et oleum et excepto rhomano veteri et bariano et eam quam modo exercent libere ⁊ quiete habeant et poſſideãt ſine contradictiõe noſtra et ſucceſſoris noſtrorum ſaluis pactis et datis et conceſſionibus et

in ſuo robore durantibus que p com
mune mediolaneñ fecerunt et ciuita
tibus pergami nouarie laude nec p
pter hanc conceſſionem ledendis.
nec vllum priuilegium fiet iuri aut
conſuetudin. alicuius ciuitatis ſo/
cietatis nec aliquod ius adquira/
tur in detrimentum alicuius ciuita/
tis propter predictas conceſſiones
Pacta inter ciuitates quondam fa/
cta. nihilominus rata et firma per/
maneãt nec aliquid intelligatur ad/
quiſituz mediolanẽſ in epiſcopatu
laudenſi p dictas conceſſiones ſal/
uo mediolanẽſiũ iure aquelabrenſis
quod habent in pedagio.

Hic imperator ſpecialiter concedit
mediolanẽſibus libere ⁊ quiete habẽ ⁊
poſſidere illam iuriſdictionem quam in
comitatibus exercere conſueuerunt. ſi/
ne tamen preiudicio ciuitatum vel lo/
corum aliorum. hoc intendit vſq ad §
omnes. Ex quo nota ꝙ iuriſdictio poſ/
ſidetur ⁊ quaſi poſſidetur et probatur
poſſeſſio iuriſdictiõis per exercitia qui/
bus quis eſt vſus libere et quiete tex. ẽ
hic ſm bal. In textu ibi. Succeſſor di/
cunt quidam. Hic videtur imperator
iniungere ſucceſſori ſuo vt hoc idem fa
ciat quod quidem eſſe non poteſt vt. ff.
ad trebelli. l. ille a quo § tempeſtiuum.
et par in parem non habet imperium. l.
nam et magiſtratus. ff. de arbitri. c. in/
notuit de electi. ſed certe dicit bald. hoc
non eſſe verum. ſed ita debet littera in/
telligi ꝙ habeã ſine contradictiõe ſuc/
ceſſorum noſtrorum. ſi enim ſucceſſores
noſtri contradicant non habebunt. vel
dic ſimpliciter vt iacet argumen. C. de
ſenten. et interlo. o. iudi. l. poſt ſententi/
am. Prima probat cuz imperator ſuc/
ceſſoris ſui factum abrogare poſſit. C.
de vete. iure enuclean. l. ij. circa princi.
ſm odofred. Et per hoc determinatur
queſtio quam formatCy. C. de legi. le.
digna vox. et ſic per contractum nec a/
lio modo princeps poteſt regalia con/
cedere in preiudicium ſucceſſorũ quia
ſicut non poteſt iura eorum ſubuertere
ita nec minuere. ff. qui ⁊ a qui. l. ſi optio.
Sequitur § omnes.

Omnes de ſocietate qui nobis fi
delitatem iurabunt in ſacramento
adijcient fidelitatis ꝙ poſſeſſiones
et iura que nos in lombardia habe
mus et poſſidemus extra ſocietatez
iuuabunt nos bona fide manutene/
re ſi opus fuert ſi ſuper hoc per nos
vel noſtrum certum nuncium requi/
ſiti fuerint et ſi amiſerimus recupe/
rare. Ita videlz ꝙ finitime ciuitates
obnoxie ſint principaliter ad hoc fa
ciendum. et ſi opus fuerit alie tene/
antur ad competens auxlium preſtã
dum Ciuitates de ciuitate que ſunt
extra lombardiam ſuo confinio ita
teneãtur facere.

Hic dicitur ꝙ illi de ſocietate debẽt
iuuare imperatorem ad manutenenduz
et recuperandum iura ſua et etiam ad
conſeruandum poſſeſſiones et preſertiz
ciuitates finitime et que ſunt magis p/
pe hoc dicit vſq § ſi qua vero ſm bal.
et dic finitime id eſt confines ſeu ppin/
que illis locis in quibus ſunt poſſeſſio/
nes que cepte ſunt turbari. Et tractat
hic bal. ſi petatur reſtitutio ſi. poſſeſſor

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pōt ſe iure defendere in cauſa principa/
li non erit facienda reſtitutio quod ta/
men videtur eſſe contra iura commu/
nia. et hoc procedit ſpecialiter cum in
modū priuilegij concedatur reſtitutio
vel diſtingue aut quis propria auctori/
tate ſpoliauit et tunc nō poteſt ſibi pro
deſſe ꝙ habet ius in principali vt aucto
ritate iudicis et tunc non tenetur reſti
tuere ſi poteſt ſe in principali defendere
De quo hic latius per bal. Sequit̄ §
ſi qua vero.

Si qua vero ciuitatum ea que in cōuentione pacis ex ꝑte noſtra con ſtituta ſunt nō ſeruauerit cetere ci/ uitates ad id obſeruandum eaꝫ bo/ na fide compellent pace nihilominꝰ ſub robore ꝑmanente.

In hoc § dicitur ꝙ ſi aliqua ciuitas
de dicta ciuitate lombardie non ſeruat
ſtatuta pacis cetere ciuitates de ſocieta
te compellent illam ad obſeruandā bo/
na fide hoc dicit vſqꝫ ad § nobis. ex quo
colligitur ar. ꝙ omnes contractus qui
fiunt cum principe habent naturam bo
ne fidei contractuum In tex. ibi Com/
pellant. ſed quero quomodo compellēt
dic faciendo guerram vel dando re/
preſalias vel alijs vijs et modis quibꝰ
videant expedire. De quo hic latius ꝑ
odofre. et bal. quia illa remedia dn̄t ad/
hiberi qui magis timentur adhibite tn̄
diſcretionis moderamine. Sequitur
§ nobis

Nobis intrantibus lombardiam fodrum cōſuetū et regale que debēt et ſolent et quando ſolēt et debent preſtabunt. Et vias et pontes bona fide ſine fraude et ſufficienter refici/ ant in eundo et redeundo Mercatū ſufficiens nobis et noſtris eūtibus ⁊ redeūtibus bona fide ſine fraude depreſtabunt.

In hoc § decidituꝛ ꝙ quando impa/
tor intrat lombardiaꝫ debetur ei fodrū
regale et conſuetum et vie et pontes a/
ptati et aptate ſufficienter in eundo et
redeundo et ꝙ debet habere mercatuꝫ
ſufficiens pro ſe et ſuis. hoc dicit vſqꝫ §
in omni. In tex. ibi Fodrum id eſt colle
cta. Ita exponit glo. in. c. preterea ij. de
iure pat. Item hic formatur queſtio de
gualdana que queſtio formata eſt ꝑ glo.
in. c. neminem. C. de ſaroſanc. eccle. Nā
gualdana impatoris non debet auferre
res aliorum. ſed debet emere niſi forte
deficeret ſibi pecunia vt. l. ij. ff. ad le. ro.
de iac. Vel niſi ruſtici adeo forent tena
ces ꝙ nollent eis vendere victualia
Sequitur § in omni.

In omni decimo āno fidelitates renouabunt in his qui nobis nō fe/ cerunt cum nos petierimus vel per nuncium noſtrum.

In decimo anno fidelitates ſunt re/
nouande hoc dicit vſqꝫ § ſi qui ex parte
In tex. ibi Renouabunt. hoc fit propt̄
iuuenes qui propter etatem non debe/
bant iurare et modo peruenerunt aliq̄
ex eis ad eam etatem ꝙ iurare tenentur
et propter ſenes etiam qui iurarunt ꝑ
tempore et modo ratione etatis iurare
non debent ſic ſ̄ de pac. iura firma. cir/
ca prin. ſed hodie hoc non ſeruatur ſm̄
odofre. ⁊ ſic nota ex hoc § ꝙ propt̄ mu/
tationem etatum fit renouatio fidelita/
tum quia etas naturaliter variatur. C.
de in inte. reſti. mi. l. ſi minorem extra de
proba. in preſentia vt hic ꝑ bal. Se/
quitur § ſi qui.

Si qui ex parte noſtra de iuſtis ſuis poſſeſſionibus expulſi ſunt reſti tuantur ſine fructibus et dāno niſi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in cauſa principali ſeu proprietatis
iure poſſit ſe tueri poſſeſſor ſaluis p̄/
oribus cõceſſionibus. Et omnes of/
fenſe eis remittãtur eodem iure ſer/
uando in his qui ſunt ex pte noſtra
circa reſtitutionem niſi ciuitas tene
atur iuramẽto vt non reſtituat/ quo
caſu arbitriuꝫ boni viri volumꝰ pro
reſtitutione ſuccedere.

In hoc .§. deciditur ꝙ expulſi ſiue ꝓ
parte imperatoris ſiue ciuitatũ ad ſuas
poſſeſſiones ſunt reſtituendi ſine fructi
bus et damno niſi poſſeſſor ſe poſſit in
proprietate defendere. Vel niſi ciuitas
de non reſtituendo iuramento quo ca/
ſu relinquitur arbitrio boni viri hoc di
cit vſqꝫ .§. ſi qua controuerſia In tex. ibi
Niſi ciuitas teneatur iuramento Pu/
tat hic odofre. ꝙ tale iuramentum non
valet quia eſt contra diuinã ꝛ humanã
legem De quo hic per bal. qui etiaꝫ col
ligit ex hoc tex. ꝙ ciuitas põt obligari
per iuſiurandum et ſub iureiurando pa
ciſci licꝫ non habeat animam vnde hoc
iuramentum referendum eſt ad animaꝫ
ciuium per ea que notat Inno. extra de
ſenten. ex. graue͂ In tex. ibi Succedere
vt ſoluatur rei eſtimatio ſm odofred.
quod eſt contra ius commune ꝙ inua/
ſor nolente domino liberetur rei eſtima
tionem ſoluendo. ff. de rei ven. nec quaſi
et notatur ex tex. ꝙ ſatiſfeciſſe videtur
ille qui ſoluit eſtimationem arbitrio bo
ni viri taxatam. Sequitur .§. ſi qua.

Si qua controuerſia de feudo
orta fuerit inter nos et alium qui ſit
de ſocietate per pares illiꝰ ciuitatis
vel epiſcopatus in quo diſcordia a/
gitur ſm conſuetudinem illius ciui/
tatis in eodem epiſcopatu termine/
tur niſi nos in lombardia fuerimus
tunc enim in audientiam noſtram ſi
hoc nobis placuerit agitabitur.

Controuerſia feudi inter imperato/
rem et alios de ſocietate debet dirimi ꝑ
pares illius ciuitatis vel epiſcopatus
in quo diſcordia vertitur et ſm conſue
tudinem illius terre niſi imperator fue/
rit in lombardia quo caſu ſi ſibi placue/
rit in ſua audientia cauſa agitabit. hoc
dicit vſqꝫ .§. Item volentibus Et ſic pa
tet ꝙ in feudis attenditur conſuetudo
illius loci vbi res eſt. Vñ ſi ĩpator tu/
ſco concedit feudum caſtri in almania
videtur conceſſum ſm conſuetudinem
almanie et econtra et eſt ratio quia con
ſuetudo preſtationis et rei preſtande in
telligitur ſm locum illum vbi debet fi/
eri traditio et ſolutio corpalis vt. l. ſem
per. ff. de regu. iuris quod eſt notanduꝫ
ſm bal. qui querit que intelligatur cau/
ſa feudalis. reſpondet ſi criminaliter a/
gatur vel vltra legem feudorum tunc
non eſt feudalis. ſed ſi de inueſtitura fa/
cta vel fienda. vel de poſſeſſione ablata
vel turbata per dominum vaſallo vel ꝑ
vaſallum vaſallo ſ. de mili. vaſal. qui cõ
tumax eſt. c. i. Et vbicunqꝫ fit cõmemo/
ratio feudi ad intentionem fundandaꝫ
coadiuuandam vel repellendam ſecus
ſi non agitur vel excipitur ex hoc capi
te. de foro competen. c. verum ꝑ Inno.
ſm bald. qui ſubdit ꝙ qui vult inueſti/
re vaſallum de recto feudo de alio feu/
do cognoſcere non poteſt quia iniuſtus
in vno preſumitur iniuſtus et ſuſpectꝰ
in alio ſ. de controuer. int vaſal. et epm
c. i. Sequitur .§. Item volentibus.

Item volentibus venire contra
pacta non per violentiam facta et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iuramento firmata inter ciuitatem
et ciuitatem ſocietatis vel ſocietatē
et alias perſonas nos audientiā de/
negabimus.

Volens venire contra pacta non
audit. ergo ſibi audientiā denegat. hoc
dicit vſqz Item nos. Et patet ꝙ exce/
ptio pacti impedit litis conteſtationem
quod verum ſi pactum eſt iuramēto fir
matum vt hic. Idem ſi non eſt iuramen
to firmatum ſed ſit factum lite penden/
te argu. ff. de pac. l. tale pactum. §. qui pro
uocauit. vt hic latius per bal. qui etiam
colligit hic ꝙ ille qui per metum vult
nihil vult De quo dic vt notatur. ff. de
regu. iuris ꝙ velle. Sequitur §. Itē
nos reſtituimus.

Item nos reſtituimus ſtratā ve/
ronenſibus et nominatim recipim9
ecolinum in plenitudine gratie nr̄e
et omnem offenſam ei remittimus.

Iſte §. clarus eſt in quo impator re/
ſtituit veronenſibus ſtratam et ecolinū
ad gratiam recipit. hoc dicit vſqz hinc
igitur. Iſte ecolinus fuit quidam nobi/
lis de rhomano qui forte multa impato
ri et ſue pti intulit mala. ex quo ſm odo.
geniti fuerūt duo peſſimi tyranni q̄rū
alter eodem nomine potitus eſt et alter
albericus nominatus fuit. Sequit §.
hanc igitur.

Hanc igitur pacem ſm formā pre
ſcriptā. Et ſicut per mediatores pa
cis videlz guilhelmum aſteñ epiſco/
pum henricum marchionem ſaoneñ
et eius fratrem tidoricū de ſilua be/
nedicta et rodulphuz camerarium
noſtrū vna cum eis bona fide intel/
leximus et ſm tenorem quo eandez
pacem intimari fecimus et ſm ꝙ lō/
bardi eam bona fide intellexerūt p/
petuo ratā haberi et conſeruari ſta/
tuimus et vt firma pmaneat et incō
uulſa preſentē paginā nr̄i impreſſio/
ne ſigilli fecimus cōmuniri.

Hic eſt quarta ps principalis huius
conſtitutionis in qua imperator ſtatuit
hanc pacem in ppetuum ratam haberi
et conſeruari. hoc dicit vſqz ad §. nomīa
vo In text. ibi Cōmuniri de h an ad cē
legis ſit opus ſigillo dic vt dixi s. e. §. pa
cem. Sequitur §. noīa. alias eſt. c.

Nomina vero ciuitatum quibus
gratiam noſtrā reddimus et preſcri/
ptam fecimus conceſſionez hec ſunt
vercelle nouaria mediolanuz lauda
pgamuz brixia mantua verona vicē
tia padua terniſiū bononia fauentia
mutina regiū parma placētia. Iſtis
autē ciuitatibus et locis pacē ſerua
re volumus et gratiam noſtrā reddi
mus. preſcriptā aūt conceſſionē ⁊ p/
miſſionē eis nō facimus videlz imo/
le caſtro ſancti caſſiani bobia plebi
de granatona feltre bellune Cenece
ferrarie autem gratiam noſtraz red
dimus et preſcriptam conceſſionem
fecimus ſeu pmiſimus ſi infra duos
menſes poſt reditū lombardorum a
curia noſtra de pace preſcripta cum
eis concordes fuerint. hāc itaqz pa/
cez ſicut s̄ ſcriptū eſt tā nos ꝙ filius
noſter Henricus rhomanorum rex
per camerarium noſtrum rodulphū
in animam noſtram iurari fecimus.

De pace Conſtantie

Hic eſt quinta huius conſtitutiõis ⁊
vltima ps in qua ponuntur noĩa ciuita
tum quibus fuit reddita pax. de qui/
bus in hoc·§·et nomina principum et ci
uitatum a quibus de illis loquitur·§·ſ·
proximus Ex iſto tex. patz manifeſte ꝙ
certis tm̄ ciuitatibus hec priuilegia cõ/
cedantur. Quid ğ ſi aliquis in aliq̃ ha/
rum ciuitatum habitat et negetur eſſe
de natione eius ciuitatis vel alterius
hac conſtitutione comprehenſa Reſpõ
deo probare debet ſe habuiſſe originez
in aliqua harum ciuitatum ꝺm odofre.
et ꝺm nomen et beneficium ciuitatibꝰ
forenſibus et extraneis non prodeſt. C.
de teſtamen. l. ſi non ſpeciali quod tene
menti niſi eſſent recepti in numero ciui
um vt. ff. de iure fiſci. l. ſed ſi accepto ꝺz
bal. qui querit nũqd ille qui habet pote
ſtatem faciendi quicquid viderit ex/
pedire dicitur habere arbitrium volun
tatis. videt̃ ꝙ ſic. ff. mã. l. creditor·§·lu/
cius et notatur in. c. ij. de iura calum. li.
vi. in nouella. Sequitur·§·hi aũt.

**Hi autem ſunt principes et nobi
les curie qui preſcriptam pacem ꝑ ſe
firmam tenere iurauerunt Herman/
nus monaſterienſis epiſcopus ⁊c.
Hi ſunt nuncij qui ex parte lombar
dorum pacem preſcriptam et cõcor/
diam receperunt et in preſentia no/
ſtra iuramento confirmauerunt De
mediolano guido de landriano ⁊c.
He autez ſunt ciuitates et loca que
pacem preſcriptam ſub iuramento
lombardorum nobiſcum receperũt
et eandẽ ꝑ ſe iurauerunt papia Cre
monia Cuma Tartona aſta ceſaria
Janua alba et alie ciuitates et loca
et ꝑſone que ſunt et fuerunt de par/
te noſtra.**

In hoc·§·primo nominat principes
duces comites et barones qui ex vna
parte principis vna cum eo pacem iura
uerunt Secundo nominat nuncios lõ/
bardorum et aliarum ciuitatum ſocieta
tis eorum qui ex aduerſa parte iuramẽ/
to ſuo pacem iuramento roborauerunt
Tertio nominat ciuitates que pacem
ex parte principis vna cuz principe cũ
lombardis pacem habuerunt. Quarto
nominat nuncios lombardorum qui/
bus inueſtituram conſulatus dedit hoc
dicit vſq; ad·§·acta qui ſequitur.

**Acta ſunt hec anno dominice in
carnationis milleſimo centeſimo o/
ctogeſimo tertio indictiõe prima re/
gnante domino frederico rhomano
rum imparatore glorioſiſſimo anno
regni eius xxxij. imperij eius. xxix.
Datum apud conſtantiam in ſolen/
ni curia. vij. kal. Julij.**

Hic opponitur tempus et anni domĩ
nici et indictio et anni imperij et locus
vt appareat vbi et quãdo data fuit hec
lex hoc dicit vſq; in finẽ Ex quo habes
argumentum ꝙ anni domini dies men/
ſis et conſul. et alia que in inſtrumentis
apponũtur debeant poni in fine inſtru/
mentoruz alibi habes contrariũ qđ bal.
credit verius vt in auc͡ten. vt ꝑpo. no/
men in princi. non tamẽ viciatur inſtru
mentum ſi hec in fine ponãtur ꝺm odo/
fre. Viciatur tamen bene ſi nomen im/
patoris non fuit prepoſitum vel ſi non
intercesſerit tabelliõis ſubſcriptio vel
cõtrahentis vel ſi aliqđ defuit ex his q̃
dñt inſuenire ar. in auc. vt ꝑpo ar. C. đ
fi. inſtru. l. cõtrac͡tꝰ. Et ꝙ quotiẽs plura
inſuenit dñt vnũ inſueniſſe nõ ſufficit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ff.de diuoꝛ.l.fi.cum fi.ſed qd ſi apponun/ tur ſolennitates tamen erratur in vna vtrum tabellio poteſt pꝛopꝛia auctoꝛita te emendare.dic ſi errauit in die vel lo/ co et eſt queſtio ſuper die vel loco non poteſt emendare nam raſura caderet in loco ſuſpecto Si autem ibi non pendet queſtio tunc emendare et radere verbū erroneum poteſt et ponere verbum ve rum vt legitur et notatur.C.de teſta.l. ſi vnius.ſi autem non errauit in ſolenni tate inſtrumenti ſed qualitate facti tūc poſtꝙ̄ inſtrumetum eſt redactum in mū dum et publicatum nihil ſua auctoꝛita/ te emendare poteſt ſed debet facere er/ roꝛe cōgto de mandato iudicis ſm Cy. qui ita notat.ff. de ſta.ho. Vel dic ſi eſt talis erroꝛ qui noceat non poteſt emen/ dare ſine iuſſu iudicis.ſecus ſi nō officit pti quia ptis non intereſt cum et ſine ta li emendatione valeat inſtrumentuz.C de teſta.l.ambiguitatem.et.le. pꝛepoſte/ ri.⁊.l.erroꝛe ſm bal. Sequitur lex in nomine chꝛiſti.

In nomine chꝛiſti ⁊c.

Lex.huius legis non reperio et foꝛ/ te in hac lege continentur iuramenta hincinde pꝛeſtita. in hoc pꝛin.dicit odo fre.ſi papa deponit impatoꝛez dolo vel ambitione ſine legitima et ardua cauſa diſpoſitio ipō iure eſt nulla nam ad eſſe exercitij huius iuriſdictionis ſupꝛeme circa ſtatum tempoꝛaliū papa debet ꝓ/ cedere vt deus qui eſt veritas. Unde requiritur cauſa. ergo non ſubſiſtente cauſa ceſſat iuriſdictio.tenet conſequen tia per doctrinam Inno qui dicit quan do cauſa requiritur tanꝙ̄ fundamentū iuriſdictionem opoꝛtet cauſam eſſe ve/ ram et diſcuſſam alias iudicium eſt ipō iure nullum vt ipē notat extra de foꝛo competen.cum ſit generale et eſt alia ra tio quia eccleſia debet vaſallo vicem et ſe reddit alienum a poteſtate ſi non red dit iuſticiam impatoꝛi qui ſibi fidelitatē iurauit vt in.c.i.ꝰ de foꝛma fide. Et im/ peratoꝛ poteſt ſe defendere cum exerci/ tu ſuo ſup̄ de mili.vaſal.qui contumax eſt.c.vnico.§.vlti.vnde cum xxij. nume/ ratur regi roberto de faciendo mirabi/ lia Rex robertus dixit vos facietis et nos faciemus De quo hic bal.qui etiam notat hic ꝙ contractus debent intelli/ gi ad bonum et ſanum intellectū quod dicit menti tenendum. Sequitur § Ego.

Ego ⁊c.

Hic imperatoꝛ idem iurat et ipē idē in animam ſuam hoc iurare facit vt hic et ꝰ in ſpace.§.hanc itaqꝫ Vel dic non iu/ rat idem ſed alius in animam eius.d.§. hanc itaqꝫ.vide hic per bal. q̄ dicit hic ꝙ id quod facit maioꝛ pars collegiato ruz ſeu confederatoꝛū minoꝛe parte cō tradicente ratum quantum ad omnes haberi debet quia omnes collegiati re/ digſitur ad inſtar vnius coꝛpoꝛis quod eſt notandum in his ſcꝫ que pertinent ad totū coꝛpus lige. Et ille qui eſt no/ bilioꝛ et potentioꝛ in liga ille intelligi/ tur ſuperioꝛ ad conuocandum alios ar: ff.de fi. inſtru.l.fi. Seqtur §.die lune.

Die lune xi.exeūte Januario ⁊c.

Nota ſm bal.ꝙ olim ita notarij ſcri/ bebāt rōne maioꝛis certitudinis quia ſi nō adijcit intrāte vel exūte ē dubiū ꝙ qꝺ pluribꝰ modis exponi pt eſt equocū vt notat.ff.de v.ob.l. quotiēs C Circa qꝺ queritur quid ſi inſtrumētū dicat a/ ctum xi.die Januarij et nō dicit intrāte vel exeūte mēſe. Reſpōde ſm bal.ſiqui dem apponit ꝓpꝛiū nomē diei puta actū die lune xi. Januarij ſatis appet ex ipa ſcriptura vt hic.ſi autem nō apponit no mē pꝛopꝛiū poteſt dubitari.de quo h̄ ꝑ bal.q̄ etiā colligit h̄ argumētū expſſū ꝙ teſtes dn̄t ſcribi et poni in pꝛma pte in/ ſtrumēti.⁊ hoc hodie ſeruāt tabelliōes

Aliꝫ ꝙ in fine vt videantur interfuiſſe
toti cõtractui ſm odofre. Dicit tamen
ꝙ ſi debent ſe ſubſcribere debent eoruꝫ
nomina et ſubſcriptiones poni in fine.
C. qui teſta. fa. poſ. l. hac conſultiſſima. §
penul. et tabellio debꝫ ſe ſubſcribere in
fine licꝫ ſignum ſuum poſſet apponere
tam in principio ꝙ̃ in fine. Jllud dicit
etiam bal. certum eſſe ꝙ inſtrumẽta de/
bent habere ſuas proprietates et ꝑ hoc
dicunt quidã ꝙ in breuiatura nõ ꝓbat
quia non eſt ſubſcriptio et ſignũ. vt no
tat Jaco. de are. C. de fi. inſtrumen. l. cõ
tractus. de hoc per bar. C. de teſta. l. ad
teſtium. § ſi quis. vide de hoc extra de fi.
inſtrumen. c. cum p. Dicit etiam bal. il/
lud eſſe certum quod vna ſcriptura iu/
uat et iuterpretatur aliam . ff. de edend.
l. ſi quis ex argentariꝫs. § ſi initium tabu
laꝝ et/de peti. here. l. vtrum ſm bal.
Sequitur. § hec ſunt.

Hec ſunt nomina. ⁊c.

Dicit hic bal. per iſtum tex. apte proba
ri ꝙ ſi tabellio ſcripſit primo dicta vniꝰ
teſtis et poſtea dixit. Jdem per omnia
dixit alius teſtis ſiue ſub eadem die ſiue
ſub alia non eſt vis ꝙ talis ſcriptura ꝓ
bat teſtes in vnam conſonantiam con/
cordaſſe licet aliqui dicãt ꝙ iſta ſcriptu
ra non valeat propter incertitudinem
Aliꝫ dicunt ꝙ non valet iſta ſcriptura
quia proferunt vnum et eundem medi/
tatum ſermoneꝫ ſed nec prima ratio va
let quia totum videtur repetitũ nec ſe/
cunda quia quod dicitur de eodem me/
ditato ſermone habet locum quando te
ſtes ſunt ſuſpecti. ſecus ſi ſunt bone fa/
me vnde ſequitur ꝙ per dictos teſtes
fit probatio hoc notatur extra de ver.
ſig. c. nihil in nouella. et ponit etiam hic
bal. quid ſit lex et quomodo quilibet te
netur ſcire leges et ſeruare ſiue volens
ſiue inuitus vt in lombardia de epiſco.
et cleri. l. volumus in omnibꝰ. Et quia
ſepe fit mentio de lombarda in gloſſis
iuris ciuilis ¶ Sciendu ꝫ ꝙ lombarda
eſt lex ſiue liber in quo continentur le/
ges karoli lothariꝫ et lodouici impera/
torũ. ita dicit Johan. andr. in. c. a nobis
extra de deci. vel ſm pa. in. c. rainũcius
extra de teſtamen. ꝙ eſt liber in quo cõ/
tinentur leges lombardorum alias lon
gobardorum qui multa tempora regna
bant in italia et ſm hanc lombardã par
tus ſemper ſequitur deteriorem parteꝫ
parentum. ſecus de iure rhomanorum.
Dicit etiam hic bal. ꝙ hanc pacem ſcire
debemus et eam inter alia ciuilia tanꝙ̃
precioſuꝫ et nobile ius noſtro ſtudio ex
ornare quia pax vt ait multa bona in/
ducit. diſcordias eniꝫ remouet tranquil
lam quietem inducit ſtatum perſonarũ
ac ciuitatum augmentat honeſtatem af
fert diuitias preparat dei ac regum gra
tiam tribuit ſuperbiam vniuſcuiuſqꝫ
excludit auariciam cuiuſqꝫ repellit ho/
norem honoratis adiungit nondum ho
noratis preparat ad deo ſeruiendũ ani/
mum cuiuſqꝫ incitat fructum affectatũ
ſeu expoſtulatũ facit adquirere ſeu nan
ciſci. C. de de cadu. tol. in princi. de offi.
prefec. preto. affri. l. in nomĩe domini. in
princi. De quo latius hic per bal. qui fi
naliter querit Utruꝫ de iſta pace facta
conſtantie debuerit gaudium vel feſti/
uitas celebrari et primo arguit ꝙ non
quia iſta pax fuit adulterina ex ꝑte fre/
derici quia in feruore diſcordie que erat
inter ipm et eccleſiam vt patet in § nos
rhomanorum verſi. ſententie quoqꝫ. in
verbo occaſione guerre. Jtem impera/
tor erat notorie anathematizatus. et ſic
non potuit ſe gerere pro imperatore ꝙ
excõicato oĩs auctas publica ẽ in ked cã
ſm Jnno. in. c. veritat. l. de do. ⁊ cõtuma.
Jtẽ fuit depoſitꝰ vt ꝑꝫ in. c. ad aplice
de re iudic. li. vi. ꝙ̃ eius leges deſierunt

ff. de ori. iur. l. ij. §. exactis Bal. concludit contrariū nā quicquid cātet eccleſia en tia volūt male diſponi. Itē nō repit q henricus vi. rex rhomanorū a quo fun/ damentū etiā ſumpſit iſta pax fuit de/ poſitus. ergo valet iſta pax. et ſic debuit eē feſtiua et leta iur. l. i. C. de pub. le. vel conſu. li. xij. ſm bal. Vn̄ hanc predictam et aliā cū proximis ſeruemus pacē. vt nos pax comitetur ſempiterna quā au/ tor pacis nobis largiat qui viuit in ſe/ cula ſeculorū Amen.

Explicit decima collatio.

Sequuntur duo ti/ tuli ſeu extrauagātes cōſtitutiones quas aliqui xi. collationē appellāt.

Quomō in leſe maieſtatis crimie procedatur.

Quia iſte conſtitutiōes ſequētes no uiter p hēricū vij. rhomanoꝝ impatorē edite extra corp9 iuris ciuilis dicantur vagari cōuenienter nō pnt pcedentib9 cōtinuari ſed tanq̄ materia ꝓpria et p ſe conſiſtens ſolet reputari. quia tn̄ leges et effectū legū dicūtur habere nō nulli ne in obliuionē veniant eas tanq̄ xi. collationē ſolent ceteris x. collatiōibus coniungere. quia vt ait bar. hic in prin. liber auctenticoꝝ diuiſus eſt in ix. colla tiōes poſtea ſupuenit liber feudoꝝ quē x. collationē vocamus poſtea ſupuene/ rūt iſte conſtitutiones quas xi. collatio/ nem appellat Dicit nihilominus q h po ſita eſt magiſtraliter iſta rubrica quō in leſe maieſta. crimi. procedat. cauſa com/ modioris allegationis. vt ḡ pateat luci dius reſponſio ad hāc rubricam ſubijciā tex. ipm breuiter ſm bar. declarando re miſſiue ad eum.

Henricus vij. diuina fauēte gratia rhomanoꝝ impator et ſemp auguſtus.

¶ Ad reprimendā multoꝝ facinora qui ruptis totius debite fidelitatis habenis aduerſus rhomanū imperi um in cuius tranquillitate totius or bis regularitas requieſcit hoſtili a/ nimo armati conantur nedū hūana etiā diuina precepta quib9 iubet q oīs aīa rhomanoꝝ principi ſit ſubie/ cta ſceleratiſſimis facinoribus et aſſi duis rebelliōibus demoliri ne ex eo/ rū abſentia in deteſtando leſe maie/ ſtatis crimie pceſſus ⁊ ſnīa retardē tur et tanti ſceleris nephanda teme ritas maneat impunita hac edictali de ꝯſilio ppetuo valitura lege ſanci m9 vt in quocūq̄ leſe maieſtatis cri/ mie et maxie vbi contra rhomano/ rum impatores vel reges aliquid q̄d dictū tangat aſſerat cōmiſſū poſſit procedi p accuſationē inquiſitionē ſeu denūciationē ſummarie ⁊ de pla no ſine ſtrepitu de figura iudicij put illi qui iuriſdictioni p̄eſt videbit ex/ pedire. Ad hoc ſi qua cōitas corp9 vel collegiū vel alia q̄uis pſona cu/ iuſcūq̄ ſtatus dignitatis vel cōditi onis exiſtat ſup dicto crimine p nū/ cium vel p litteras ſeu p etiā edictū publice ꝓpoſitū citata vel citatū ne/ glexerit in termino pſonaliter vel le gitime cōparere cōtra ipam vel ipm pinde ac ſi preſentialiter oīb9 inter/ eſſet vel lis foret legitime cōteſtata tam ad receptionem teſtiū et eorum

publicatioẽz ſequẽtia q̄ ad diffinitiuā
ſententiā et eius executionẽ procedat
legibus cõſuetudinib⁹ nõ obſtãtibus
quibuſcũq; Hãc aũt generalẽ legẽ no/
ſtrā extẽdi iubem⁹ ad preterita preſen
tia ⁊ futura quā legẽ ex nũc abſq; alte
rius tp̄is expectatione tranſcurſus in
tegrum vigorẽ decernimus obtinere:

In crimĩe leſe maieſtatis maxĩe ꝯ ĩpa/
atorẽ vel regẽ rhomanoꝝ cõmiſſũ p̄t pro
cedi ꝑ accuſationẽ inq̄ſitionẽ vel denũci/
ationẽ ſũmarie de plano ſine ſtrepitu et fi
gura iudicij ꝓut iudici videbit expedire
hoc p̄rio. ſi citat⁹ ſup h crimĩe ꝑ nũciũ vel
ꝑ lr̃as aut etiā edictũ ꝑſonaliter vel alias
legitĩe recuſet cõparere ꝯ ipm tãq; pñtez
lite etiā nõ cõteſtata acſi foret conteſtata
in negocio ip̄o vſq; ad diffinitiuā ſñiaz ⁊
ei⁹ executionẽ ꝓcedat legib⁹ neq; ꝯſuetu
dinib⁹ obſtãtib⁹. hoc ſcd̃o. Et extẽdit hec
lex nedũ ad futura ſed ad p̄terita et pñtia
ſumẽs in cõtinẽti ſuũ integꝝ vigorẽ. hoc
dicit tota cõſt̃o vſq; in fi. diuidit in ſex p/
tes In p̄ria poit cãz legis cõdende In ſe/
cũda ſtatutũ genẽale in ordĩe ꝓcedẽdi in
crimĩe leſe maieſtatis In 3° ſtatutũ ſpecia
le in mõ ꝓcedẽdi ꝯ cõtumaces In quarta
ponit clauſulā derogatoriā In quĩta de/
clarat ad q̄s caſus extẽdãt. In ſexta quo
tp̄e ſumat vigorẽ Scd̃a ẽ ibi Hac edictali
Tertia ibi Ad hoc. Quarta ibi Legibus.
Quĩta ibi Hãc ãt. Sexta ẽ ibi Quā legẽ
In p̄ma p̄te vide bar. in ſup ꝟbo ruptis q̄
tangit an et q̄ñ ablati poſiti abſolute dñt
reſolui in cõditionez. de q̄ vide ꝑ eundez
in. l. i. ff. de condi. et demõ. de fidelitate te
nemur proxio patri vel ĩpatori vi. ꝑ bar.
ſup ꝟbo toti⁹. An et q̄lit ĩmpator ſit dñs
mũdi ꝓſequit clare bar. ſup ꝟbo toti⁹ or/
bis. Et q̄ ſit cã finalis hui⁹ ꝯſtitutiõis bñ
expedit ſr̃ ꝟbo ne ex eoꝝ dicẽs q̄ etiā q̄ñ
gerũdiũ põit ĩ accõ ſt cãz finalẽ. ff. de do.
l. i. §. fi. Idẽ ſi ponat in gt̃o cũ hac dictiõe
cã. vl' cũ hac dictiõ ad ne aĩo vt. ff. d le. cor.
de ſic. l. i. in p̄n. et in §. i. ⁊ ij. et. C. e. l. is q̄ cũ
telo. Et cũ in. l. ſũt plures cẽ finales req̄/
rat q̄ oẽs ꝯcurrãt. vide ꝑ eũdẽ ſup eodẽ
ꝟbo vbi ſubdit in fine q̄ finalis intentio
legis eſt rõ q̄ ceſſãte ceſſat lex. vbi ꝟo nõ
appet debem⁹ ꝓp̄rie ſignificatiõi ꝟboꝝ ſta
re. ff. de exercito. l. i. §. ſi is qui nauẽ cũ ſi.

Hac edictali.

Hic ĩcipit ſcd̃a p̄s in q̄ põit ſtatutũ gene/
rale et in eo põit ordinẽ ꝓcedẽdi tã ꝯ pñ
tes q̄ ꝯ contũaces et eſt iſta lex generalis
p̄tz ex eo q̄ dicit edictali. de modis cogno
ſcẽdi legẽ generalẽ vi. C. de legi. in. l. iij. et
in gl. c. vt circa in gl. ꝟbi ꝑpetuo de elect.
li. vi. Et loq̄t in q̄cũq; crimĩe leſe maieſta
tis nedũ cõmiſſo contra impatorez vel re
gẽ rhomanoꝝ. ſz etiaz alias q̄lit cũq;. quia
lex iulia maieſtatis hz multa capita vt. ff.
ad legẽ iul. ma. l. i. ij. iij. et iiij. In q̄cũq; cri
mine cui cõpetit aliq̄d dictoꝝ capituz hz
locũ h lex ſm bar. ſup ꝟbo in quocũq;. et
vi. etiā tex. in cle. paſto. de re. iudi. q̄ poit
multos modos q̄b⁹ h crimẽ ꝯmittit. Itẽ
p̄tz h q̄ ꝯ regẽ rhõnoꝝ añ coronationem
ꝯmittit crimẽ leſe maieſtatꝭ. ex q̄ p̄tz q̄ añ
coronationẽ habet vt generalis dñs. ſi ei
eſſet ꝑuata ꝑſona ꝯ eũ hoc crimẽ non cõ/
mitteret ſz bar. in gl. ꝟbi reges. De q̄ vi.
tex. in. d. cle. paſtoralis §. ruꝛſ⁹. vbi dicit q̄
ꝯ nõ dñm ſuũ nõ cõmittit crimẽ leſe maie
ſtatis et an rex añ coronationẽ p̄t admini
ſtrare vi. in d. gl. ꝟbi reges et gl. in cle. vni
ca de iureiurꝭ. ſup ꝟbo reges. Itez ſi aliq̄d
fiat q̄d ꝯtigit crimẽ leſe maieſtatis hz lo/
cũ tex. nr̃ et q̄b⁹ modis factũ ſeu crimẽ p̄t
cõtigere crimẽ leſe maieſtatis vi. bar. hic
ſup ꝟbo tãgat. Et q2 tex. dicit q̄ in h cri/
mĩe p̄t ꝓcedi ꝑ accuſationẽ inq̄ſitionẽ et
denũciationẽ q̄ſtio ẽ q̄d ſi accuſatio eſt in
ep̄te formata an valeat bar. h in ꝟbo ꝑ ac
cuſationẽ deťminat q̄ nõ vbi etiā dicit q̄
accuſatio eſt ius ꝓſequẽdi in iudicio pu/
blicā vindictā inſt. de pub. iudi. in p̄n. Itẽ
licz de iure cõi nõ p̄t ꝓcedi ꝑ inq̄ſitionez
niſi in certis caſib⁹ notatꝭ. in. l. ij. §. ſi publi/
co. ff. de adul. vbi dicit bar. q̄ q̄ttuor ſũt re
gule in q̄b⁹ p̄t ꝓcedi P̄ria ꝑ officialis de/
nũciationẽ. Scd̃a regula ꝓpter incidentẽ

cognitionē iuris nā vbicūq3 iudex cogno
ſcēdo pricipalit̃ reperit incidēt delictū eē
ɔmiſſū p̄t de illo ɔgnoſcē. Tertia regula ē
ꝑpt̃ p̄cedētē generalē inq̄ſitionē nā vbi-
cūq3 iudex ingrēdo generalit̃ de malefa-
ctorib⁹ reperit aliquē deliquiſſe p̄t ad inq̄
ſitionē ſpēalē deſcēdē. Quarta r̃gl'a ē ꝑpt̃
magnā offēſionē vbicūq3 ei crimē cōmit-
tit̃ corā iudice iudex p̄t ſ̃r illā ꝑ inq̄ſitionē
ꝓcedē ʒ ſpēale ē h̃ vt nulla ex p̄dictis re
gulis accedēte poſſʒ ꝓcedi vt h̃ ẜm bar. in
ꝟbo inq̄ſitionē. ſubdēs ꝙ de iurē canoīco
p̄t ꝓcedi ꝑ inq̄ſitionē p̄cedēte fama ꝑ. c. q̄
lit et q̄n. ij. de accu⁹ ꝑ. c. licʒ de ſimo. Dicit
etiā ꝙ h̃ eſt iterꝝ ſpēale in hoc crimīe. de q̄
inq̄rit̃ etiā nulla p̄cedēte fama. ꝓſeq̄t̃ etiā
ī eadē gl. an eadē forma et eadē ſolēnitas
ī inq̄ſitiōe q̄ req̄rit̃ ī accuſatiōe. Uide etiā
eūdē bar. in ꝟbo denūciationē qui ꝓſeq̄t̃
late materiā denūciatiōis. De q̄ etiā vid.
late ꝑ canoniſtas ī. c. nouit de iudi. ⁊ ſb̄dit
ibi bar. ꝙ ꝑpt̃ nālē obligationē tm̄ q̄ deſcē
dit ex cōſenſu vt puta de eo q̄ ꝓmittit ei
q̄ ſtipulat̃ alt̃ei p̄t adiri iudex eccleſiaſtic⁹
ꝑ viā denūciatiōis. De q̄ vi. lati⁹ ꝑ bar. q̄
etiā late ꝓſeq̄t̃ ſ̃r ꝟbo ſūmarie ī q̄b⁹ caſib⁹
p̄t ꝓcedi ſūmarie Ponēs regl'as. Prima
vbicūq3 ſnīa data h̃buit ius finale nec p̄t
ꝑ aliō iudiciū repari nec ꝑ appellationem
vel aliō remediū tūc req̄rit̃ eē plēaria cog
nitio r̃gl'arit̃ vt ī. l. iudices C. de iudi. Fal
lit ī caſu. l. de ſūmerſ. C. de naufra. Itē in
caſu h⁹ ɔſtōis Itē in caſib⁹ q̄ ponūt̃ ī cle.
diſpēdioſā de iudi. Itē ī caſib⁹ in q̄b⁹ ſnīa
p̄t ꝓferri ɔ̄ abſentē et negociū liq̄dari. C.
quō ⁊ q̄n iudex auc. q̄ ſeḱ. Itē vbi ꝑuenit̃
ad ſcd̃ʒ decretū Scd̃a regl'a ꝙ vbi cā agit̃
ſ̃r q̄ ſnīa lata n̄ parit magnū p̄iudiciū. vel
parit t̃n qd̄ ꝑ aliō p̄iudiciū p̄t r̃pari abſq3
alia appellatiōe vl̃ reſtitutiōe vel ſil̃i r̃me-
dio tūc ꝓcedēdū ē ſūmarie et q̄lit̃ ſe hēbit
iudex circa ſingl'a ī hac ſūmaria ɔgnitiōe
bar. ꝓſeq̄t̃ ad lōgū ſ̃r ꝟbo ſūmarie. vi. ꝑ eū
dē bar. ſ̃r ꝟbo de plano vbi ait ꝙ cā vilis
et de vili natura vel viliū ꝑſonaꝝ dn̄t agi
de plano et q̄d hoc īportet de plano clare
declarat ſubdēs q̄ ſīt articuli ī cauſ ordia-
rijs qui pn̄t expediri de plano. q̄d aūt īpor
tet ꝟbuʒ ſine ſtrepitu. vi. ꝑ bar. ſuper ꝟbo
ſine ſtrepitu dicētē ꝑ hoc ꝟbū remoueri al
titudinē vocū ſeu ɔclamationē. et id̄ q̄nq3
addit̃ abſq3 aduocatoꝝ et iudicioꝝ ſtrepi-
tu Quō aūt capit̃ h̃ forma iudicij dicit bar.
ſ̃r et figura ꝙ figura iudicij eſt ꝙ ꝑtes iu-
dicis ſint facte ẜm ordīeʒ debitū et debitā
ꝓbationē ſeu ꝓꝑtionē et ꝑ h̃ qd̄ dicit ſi-
ne figura tollūt̃ ſb̄alia iudicioꝝ vt ipm ꝟ-
bū īportat vt notat gl. ſ̃r ꝟbo figura ī cle.
ſepe de ꝟ. ſig. Dicit Io. an. ī. d. cle. ſepe ſuꝑ
ꝟbo nō exigit ꝙ iudex n̄ aſtrīgit̃. hoc caſu
ad aliq̄s fōrs regl'as vl̃ figuras iudicioꝝ
niſi ī q̄ntū ī. d. cle. exp̄mit̃ et illa exb̄ſſa ma
gis reſpiciūt figurā facti negocij vel eē q̄
iudicij ẜʒ eū. bar. tn̄ h̃ ait. ddʒ ꝙ iudex ꝑ h̃
ꝟba relenat̃ ab oī forma et figura iudicij
inducta a iure cili et tenet̃ obſeruaē oēʒ fi
gurā et formā iudicij īductā de iure gētiū
vel nāli rōe qd̄ ipē h̃ late ꝓſequit̃ ſubdēs
ꝙ licʒ oīa p̄miſſa ꝟba ſint omiſſa ſi ponat̃
hoc ꝟbū ſine figura Idē īportat acſi oīa a-
lia eēnt poſita. licʒ Io. an. ī. d. cle. videat̃ di
cē ꝙ ſi oīa iſta ꝟba ſimpl'r et de pla. ⁊c. non
ponāt̃ n̄ ꝓcedit qd̄ dī ī. d. cle. ſepe. Ui. etiā
bar. ſ̃r ꝟbo ꝓut q̄ ꝓſequit̃ de iſta dictione
ꝓut. et q̄d īporteт ibi vi. et bn̄ nota. q̄d aūt
denotet hoc ꝟbū arbitriū bōi viri vide ꝑ
bar. ſ̃r ꝟbo videbit̃ ⁊ q̄ ſit dīa int̃ arbitriū
boni viri et liberā volūtatem ibi vide.

Ad hoc. Hic eſt tertia ps ī q̄ pōit̃ ſta
tutū ſpēale ī mō ꝓcedēdi ɔ̄ ɔtūaces ī hoc
crimīe leſe maieſtatis Dīaʒ aūt int̃ cōitateʒ
corp⁹ et collegiū ꝑ bar. h̃ vi. ī ꝟbo cōitas ⁊
in ꝟbo corp⁹ et quō dʒ citari et q̄d dʒ ī ci-
tatiōe exp̄mi ſi reus dicat̃ crimīs leſe ma-
ieſtatis notat bar. ī ꝟbo ſ̃r dicto dicens p⁹
mediū ꝙ licʒ hoc caſu q̄n ſine figura iudi-
cij ꝓcedit̃ t̃min⁹ ꝑemptori⁹ n̄ ſit ncāri⁹ tn̄
vbi quis citat̃ illa citatiōe genāli ad hoc
vt ei⁹ vigore poſſit ꝓcedi ad vlteriora re-
quirit̃ ꝙ fiat cita⁹ ꝑemptoria vel tres q̄
hn̄t vim ꝑemptorie et hoc ſiue fiat an̄ lit̃.
cōtl ſiue p⁹. Itē ſnīa ſpēalis ad ſnīaʒ audi
endā ſilr̃ dʒ eē ꝑemptoria. l. ad ꝑemptoriū
ff. de iudi. c. cōſuluit de offi. de. Alie ꝟo ci-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tatões q̄ ſūt in medio ad certū actū vt ad
videndū iurare teſtes et ſiīa ſꝑ ītelligūt
ꝑemptorie ex̄ de excep.c.paſtoralis. Dila/
tiões ꝟo q̄ danṫ ad ꝓbādū ītelligūṫ ꝑem/
ptorie cū nō detur niſi cā ꝯgnita.ff. de fe.
l.fi. Et vi.bar. ſr ꝟbo ꝑ nūciū ꝙ iudex pt
eligẽ infamē in nūciū ꝓ citationib⁹ facien
dis et an nuncio citati teneaṫ citat⁹ credẽ
ꝙ ſit nūci⁹ et quō iudex dꝫ credẽ eidē nū/
cio referēti vi.bar.in ꝟbo ꝑ nūciū. Itē q̄/
les dñt eſſe lr̄e ꝑ q̄s iudex pt citaẽ et q̄d ſi
citat⁹ dicat ſibi nullas lr̄as pn̄tatas iudex
dꝫ credere relatiōi nūcij ⁊ an actor ipe po
terit portaẽ lr̄as citatorias videṫ expſſum
ꝙ ſic.ff.de fur.l.cū qui.§.ſi epl̄a ꝟſi. ſꝫ ſi inṫ/
fuit. vbi quis ꝓ ſe ipo portat eplāꝫ ſꝫ ſi ꝑs
negaret eā ſibi pn̄tatā fuiſſe eſſet graue ꝙ
ipi actori crederet niſi forte lr̄aꝝ pn̄tatio/
nē ꝓbaret ꝑ alios.et iō ſi pn̄taret corā te/
ſtib⁹ et notario qui iñ ꝯficeret īſtrumētū
putat bar.ſufficẽ de his oīb⁹ vi.lati⁹ ꝑ eū.
ſuꝑ ꝟbo ꝑ lr̄as. Qn̄ āt et q̄liṫ iudex pt cita
re ꝑ edictū vi.ꝑ bar. in ꝟbo ꝑ edictū et in
cle.i.de iudi.ꝑ ter.gl.et q̄ ibi notanṫ et an
extīs ex̄ territoriū citantis pt ꝑ euꝫ citari
vide bar.in loco alle. Quō vero citabitur
corp⁹ collegiū vel cōitas vi.bar.in ꝟbo ci
tatū. Vi.bar.in ꝟbo executionē vbi ꝓſe/
quiṫ an ꝑs ſit citāda tpe executionis tenꝫ
ꝙ nō ſi ꝑ ſn̄iaꝫ liquet executionē ſic eē fa/

Legibus. ¶ ciēdā vi.ibi ꝑ eū.

Hic eſt q̄rta ꝑs hui⁹ cōſtōnis in q̄ poniṫ
cl̄a derogatoria q̄d āt iportat clauſula nō
obſtātib⁹ in ꝓuilegijs legib⁹ ſtatutl. vel re
ſcriptis vid.bar.h̄ ſuꝑ ꝟbo nō obſtātib⁹ q̄
ad lōgū hāc materiā ꝓſequiṫ quē oīo vid

Hec aūt lex. Hic ē quita ꝑs in q̄ po/
niṫ ad q̄s caſ⁹ extēdaṫ h̄ cōſtō ꝙ vt vides
extēdiṫ etiā ad pterita. et dicit bar. ſr ꝟbo
ad pterita ꝙ hoc n̄ erat ncē h̄ dicẽ ꝙ cū to
ta iſta cōſtō litis ordīationem reſpicit ſine
dubio porrigiṫ ad lites futuras licꝫ ſuꝑ fa
cto pterito per.l.ij.§.pe.C. de iura calum.

Quam legē. ¶ vt ibi ꝑ bar.

Hic eſt ſexta ꝑs et vltīa in q̄ poniṫ a quo
tpe hec cōſtitutio ſumat vigorē ꝙ vt h̄ dī
ex nūc hoc eſt a tpe publicationis et diciṫ
bar. hic ſuꝑ ꝟbo ex nūc ꝙ ſi hoc nō fuiſſet
dictū p⁹ duos mēſes hec cōſtitutio ſumẽt
effectū vt in auc. vt ſac.no.cōſti. De q̄ vi.
gl.in proe.cle.circa fi. ⁊ tm̄ de iſta ꝯſtutiōe

Qui ſunt rebelles.

Hec rubrica ſm bar. mgr̄aliter poſita quī
cōtinuat hoc mō ꝙ ſ̄ dixit de mō ꝓcedēdi
vt iponaṫ pena ꝑ ſententiā. hic qui ſunt re
belles quib⁹ imponiṫ pena ipo iure ⁊c. vt
āt clarius reſpōſio ad q̄ōnē rubce ſubijciā
totū tenorē ꝯſtōis. qui ſequiṫ et eſt talis.

q
m̄ nuꝑ eſt ad auditū noſtrum
deductū ꝙ inter nōnullos fi/
deles et ſubditos nr̄os ꝓuin/
cie lōbardie Alioꝝ ꝗꝫ locoꝝ italie diſ/
ceptationes et dubia ſepi⁹ oriunṫ An
infidelis et rebellis iperij q̄ſq̄ reputa/
ri dēat niſi pri⁹ ꝑ nr̄e maieſtatis ſn̄iaꝫ
ꝯdēnat⁹ appeat et nos attēdentes ꝙ
acta ꝑua maloꝝ poti⁹ q̄ ꝟba ſn̄iarum
ipos faciūt pēa ꝯdignos ⁊ eo ipo ꝙ q̄s
peccat correctionē mereṫ et q̄nto plus
differṫ pūitio tāto āpli⁹ culpa creſcit.
et gētib⁹ ꝑnicioſi⁹ ī exēplū trāſit teno
re pn̄tiū declaram⁹ decernim⁹ et ꝓnū
ciam⁹ ꝙ oēs illi et ſinguli ſūt rebelles
et īfideles nr̄i ipij q̄ quōcunq̄ꝫ publice
vel occulte ꝯ nr̄m honorē et fidelitatē re/
belliōis oꝑa faciūt et nr̄i ipij ꝓſperita
tē aliq̄d machinanṫ ꝯ nos ſiue officia/
les nr̄os ī his q̄ ad ꝯmiſſū eis officiū ꝑ
tinēt rebellādo. nulli ꝰ oīo hoīꝫ liceat
hāc paginā declaratiōis et pronūcia/
tiōis infrigẽ vel auſu temerario ꝯrie ſi
q̄s āt h̄ attētaẽ p̄ſūpſerit idignationeꝫ
nr̄aꝫ ⁊ penā nulle libraꝝ nr̄e camẽ ſol/
uēdaꝝ ſe nouẽit icurſuꝝ data piſis. iiij.
nonas Aprilis. regni noſtri Anno. v.
.ſcꝫ.m.ccc.xij.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sic ſumat̄ .rebelles ſūt et infideles imperij oēs q̄ quōcunq; publice vel occulte rebellādo aliqđ ꝯ̄ īpij ꝓſperitatē machināt̄ et ꝯ̄ hōrez et fidelitatē ꝑncipis aut ꝯ̄ ei⁹ officiales rebelliōis opa faciūt.hoc dicit ꝯſtō vſq; ad fi.Diuidit̄ h̄ ꝯſtō ī q̄ttuor ꝑtes In pr̄ia poīt dubiū.In ſcđa rōnes q̄ mouēt ꝑncipē ad deciſionē In tertia deciſionē In q̄rta punit īpugnatores.Scđa ē ibi Nos attēdentes Tertia eſt ibi.Tenore.Quarta ē ibi nulli ḡ.In pr̄ia ꝑte vi. bar.ī v̄bo nōnullos q̄ ibi tractat materiā de eq̄pollētijs dicēs ꝙ negatiā ꝑpoſita eq̄pollet ſuo ꝯ̄dictorio p⁹poſita ſuo ꝯ̄rio ſ; ꝑpoſita et p⁹poſita ſuo ſubalterno.Quid aūt ſit ꝓuīcia et quō diſtīguūt̄ et qđ citas qđ villa et caſtꝝ vi.bar.ſuꝑ v̄bo lōbardie Et vi.bar.ī v̄bo italie q̄ ait ꝙ italia ē nomen ſignificās totā līguā latinā q̄ diſtīguit̄ in ml̄tas ꝓuīcias vt ꝑtz h̄ licz q̄nq; dicat̄ ꝓuīcia vt.C.de tꝑi.in ītē.reſti.l.fi.Quis āt dicat̄ infidelis et ꝓditor vi.ꝑ bar.in v̄bo

Nos attendentes. ¶rebellis.

Hic ē ſcđa ꝑs h⁹ ſcđe ꝯſtōis vbi vi.bar. ſuꝑ v̄bo creſcit an q̄n et q̄lit̄ crimē creſcit ex diuturnitate.Et licz rōnes hui⁹ ꝯſtōis ꝯcludāt in oī delicto tn̄ iſta lex n̄ ē extēdēda niſi ad iſtud crimē rebellionis f3 bar.h̄

Tenore. ¶in v̄bo trāſit.

Hic eſt tertia ꝑs h⁹ legi.in q̄ poīt ſtatutū. Quid āt ſit rebellar̄e dicit bar.in v̄bo tenore ꝙ ē idē ꝙ reſiſtē et h̄ reſiſtē ꝑt eē ī faciendo aliqđ ꝯ̄ vel nō. et nō obediēdo vel vtrāq; vōbuli ſignificationē ꝯtinz ⁊ alijs modis qb⁹ qs dr̄ rebell' vi.ꝑ bar.ī.d. v̄bo tenoē q̄ etiā dic̄ ſꝫ v̄bo oēs ꝙ oēs ī plr̄i ē nomē collectiuū.ff.de arbi.l.nō diſtinguem⁹.§.cū ī plres.ſ; ī ſinglari ē nomē diſtributiuū vt nōt̄ ī.l.iij.ff.de ſta.ho.Et quō ⁊ qs nō obediēdo ꝑncipi dicat̄ rebell' ⁊ de pēa rebelliū vi. bar. ſꝫ v̄bo r̄bellādo. et dic ꝙ q̄dā pēa eis īponit̄ ip̄o iure ꝙ ꝑdūt oīa q̄ iurl.ciuilis ſt.Itē alia pēa ꝑt eis infligi a q̄libz hoīe nā ꝑt ip̄ūe occidi.ff. ad legē cor. de ſic.l.iij.§.fi.de re.mili.l.ꝓditores.et p̄nt captiui detineri Impōit̄ etiā eis ꝑ iudicē pēa ꝙ ꝑt talē dānare vt capite p̄uiat̄.Itē an dn̄iuz boꝝ et iuriſdictionē ⁊ obligationes amittāt vi.ꝑ bar.in.d.v̄bo r̄bellādo vbi etiā tractat de bānitis nr̄i tꝑis ſi talit̄ ſūt ꝑ ſtatuta bāniti ꝙ licite p̄nt occidi dicūt̄ rebelles illi⁹ citatis.Itē an citas pōt eē rebellis ſic ꝙ iſte pene cadāt in eā tractat bar.in loco q̄ ſ vbi dicit ꝙ ꝑuat⁹ q̄ capit ciuitatē nō ꝑt eā deſtruere.nec etiā inferior a ꝑncipe ꝑt citatē cōdēnare ad aratrū.nā licz domus ꝑticulares ſint ꝑuatoꝝ ip̄a citas vl̄r ꝯſiderata ē pꝛīcipis ſilr̄ ⁊ palacia pulcra citatū pꝛīceps tn̄ ꝑt citatē dānare ad aratrū ſicut troia et carthago paſſe ſūt aratrū ex ꝑcepto ei⁹ q̄ tēbat īpiū.ꝑt etiā ſol⁹ pꝛīceps cogē hoīes citat.capite illā diminuē cū oīb⁹ boīs ⁊ ad aliā trāſferre Ex cā tn̄ ꝑt hoc ꝑſes vel ali⁹ ꝑtor vel rector.ff.de offi.ꝑfec.vr.l.i.§.i.f̄m bar.ſꝫ dcō

Nulli ergo. ¶v̄bi rebellādo

Hic ē q̄rta ꝑs in q̄ punit īpugnatores h⁹ ꝯſtōnis Et qđ dicit nulli ītellige f3 bar.ſꝫ v̄bo nulli in ꝑuato vel in q̄uis dignitate poſito etiā ſi vicari⁹ fuerit īpatoris niſi h̄ habuerit exꝑſſe in mādatis.hoc ei innuit dictio oīo q̄ ſequit̄ q̄ſi dicēt ſine diſtinctiōe ꝑſonaꝝ De his āt q̄ veniūt ꝯ̄ hāc ꝯſtōnez vi.h̄ tex.et bar. in v̄bo nulli .et generalit̄ de pēa veniētiū ꝯ̄ leges.vi.in.l.ij.in fi.C. de legi.et in.l. placz de ſacroſanc.eccle. et ibi ꝑ doc.De trāſgreſſorib⁹ āt canonū q̄liter puniri debeāt.vi. gl. in v̄bo inhibem⁹ et q̄ ibi notāt ꝑ doc.in.c. generali de elec. li.vi.et qđ de his q̄ trāſgrediūt̄ ſtatuta ciuitatū ſeu ſuoꝝ ſuꝑioꝝ an peccāt mortaliter vi.gl.i.et q̄ ibi notat bal.et doc.de cōſti.vbi videt̄ ꝯcludere ꝙ ſic ꝙ ſcriptū legit̄ q̄ nō obedierit pꝛīcipi morte moriat̄.c ij.de ma.et obe.maxim ei peccatū ē inobediētia viij.q.i. ca.ſciendū.cui⁹ ꝯ̄riū .ſ.obediētia int̄ maxias ſolz v̄tutes cōmēdari. Hāc igit̄ obediētiā cū melior ſit victima iux.c.legebat̄ de ma.et obe.āplectamur rebellionez penit⁹ et inobedientiā oēm depellētes vt cū deo cui oīa obediunt ſuaui eius viſione iugiter ꝑfruamur.Amen.

Et ſic finitur collatio vndecima.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf